

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE

**ZNAČILNOSTI UČENJA PRI SODOBNIH ŠTUDENTIH: ANALIZA
PROBLEMATIKE NA SLOVENSKEM VZORCU**

SUZANA PIŠKUR

IZJAVA

Študentka Suzana Piškur izjavljam, da sem avtorica te zaključne strokovne naloge, ki sem jo napisala pod mentorstvom dr. Katje Katarine Mihelič, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njeno objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 27. septembra 2011

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 UČENJE	2
1.1 Teorije učenja.....	2
1.1.1 Klasično pogojevanje.....	3
1.1.2 Instrumentalno pogojevanje.....	3
1.1.3 Učenje s poskusi in napakami.....	3
1.1.4 Učenje z opazovanjem in posnemanjem.....	4
1.2 Načini učenja in učni stili.....	5
1.3 Učenje in spomin.....	10
1.4 Učenje študentov.....	13
1.4.1 Motivacija in motivacijski model.....	13
1.4.2 Koncentracija in učenje.....	14
1.4.3 Študijski prostor in čas.....	15
1.4.4 Učne aktivnosti in sposobnosti.....	15
2 ZNANJE	17
2.1 Opredelitev znanja.....	17
2.2 Bloomova taksonomija znanja.....	18
2.2.1 Razumevanje.....	19
2.2.2 Uporaba.....	19
2.2.3 Analiza.....	19
2.2.4 Sinteza.....	20
2.2.5 Vrednotenje ali evalvacija.....	20
3 RAZISKAVA O UČENJU ŠTUDENTOV V SLOVENIJI	21
3.1 Problem.....	21
3.2 Naloga.....	22
3.3 Potek.....	22
3.3.1 Anketa.....	22
3.3.2 Značilnosti vzorca.....	22
3.3.3 Način zbiranja podatkov.....	22
3.4 Rezultati in interpretacija ankete.....	23
3.5 Priporočila študentom.....	34
SKLEP	36
LITERATURA IN VIRI	38

KAZALO SLIK

Slika 1: Krog izkustvenega učenja (po Kolbu).....	9
Slika 2: Krivulja učenja.....	13
Slika 3: Taksonomija (klasifikacija) učnih ciljev po Bloomu in sodelavcih.....	21
Slika 4: Sodobni načini učenja študentov.....	23
Slika 5: Grafični prikaz rezultatov na vprašanje katerega učenja se najrajši poslužujete.....	24
Slika 6: Motivacija učenja študentov.....	24

Slika 7: Moteči dejavniki, ki študente najbolj motijo pri učenju.....	25
Slika 8: Sprotno učenje	25
Slika 9: Načini učenja študentov	26
Slika 10: Stili učenja študentov	26
Slika 11: Število predmetov, ki se jih študentje lahko učijo na dan	27
Slika 12: Namenjenost učenja študentov po delih dneva	27
Slika 13: Dnevno učenje študentov	28
Slika 14: Tedenski čas namenjen predavanjem, vajam in seminarjem	29
Slika 15: Učenje študentov po dnevih, za pozitiven opravljen izpit	29
Slika 16: Uporaba načrta pri učenju po mnenju študentov	30
Slika 17: Uporabljene tehnike učenja.....	30
Slika 18: Grafični prikaz analiziranega odgovora trditve ali vam učenje ter poslednično pridobljeno znanje pomeni veliko.....	32
Slika 19: Grafični prikaz analiziranega odgovora na trditev mislim, da me bolj zanima, da bi dobil/a zaključno diplomu, kot pa predmeti, ki se jih učim.....	32
Slika 20: Grafični prikaz rezultata trditve med študijem obravnavana področja se mi zdijo tako zanimiva, da bi se rad/a z njimi ukvarjal/a tudi pozneje v prihodnosti	33
Slika 21: Grafični prikaz strinjanja z trditvijo, da imajo študentje navado, da se pričnejo učiti šele tesno pred izpitom	34

UVOD

Ljudje se učimo celo svoje življenje, od rojstva do smrti. Ko se rodimo se naučimo hoditi, jesti, govoriti, plavati, ko vstopimo v osnovno šolo se učimo branja, pisanja, v srednji šoli še razširimo svoje znanje, ki smo ga pridobili v osnovni šoli. Na fakulteti svoje znanje poglobimo in ga uporabimo pri iskanju prve zaposlitve. Učimo se na vsakem koraku, saj je danes zelo pomembno, kaj in kako se naučimo ter kakšne metode pri tem uporabljamo. Temo zaključne strokovne naloge lahko uvrstimo v področje organizacijskega vedenja, saj se neposredno dotika problematike izobraževanja, učenja, znanja, motiviranosti in učenja mladih na fakultetah.

Cilj zaključne strokovne naloge je, preučiti učenje, metode učenja ter posledično znanja, ki je pri tem najbolj pomembno. Proučila bom tudi odnos sodobnih študentov do njihovega načina učenja in metodike po katerih se študentje učijo, ter naredila raziskavo na vzorcu študentov.

Namen zaključne strokovne naloge je, da ugotovim tako praktično kot tudi teoretično, s kakšnimi problemi se srečujejo sodobni študentje pri učenju in na tej osnovi oblikovati priporočila za učenje. Zanima me predvsem, kakšne načine uporabljajo pri učenju in ali se študentje res učijo ter na kakšen način. Pri raziskavi se bom osredotočila samo na študente, kajti sodobni študentje so vir znanja, ki ga bodo v prihodnosti še kako potrebovali, kajti njihova pot se z učenjem, pridobljenim znanjem in diplomom ne konča.

Pri pisanju dela sem uporabila deskriptivno metodo zato sem naredila raziskavo z anketo med študenti. Posluževala sem se deskriptivnega pristopa, kjer sem uporabila že napisano literaturo. Uporabljala sem strokovno literaturo tujih in domačih avtorjev. Pomagale so mi tudi lastne izkušnje, saj sem se kot študentka že velikokrat znašla v dilemi kako bom čim hitreje pridobila kakovostno znanje v kratkem času, ter kakšna orodja bom pri tem uporabila.

Zaključna strokovna naloga je sestavljena iz treh poglavij. Prvo poglavje vključuje teoretično definicijo učenja, metode in učne stile učenja. V tem poglavju je pomembna krivulja učenja, ki na grafičen način prikazuje spreminjanje učnega učinka zaradi učenja. Spomin igra bistveni pomen pri učenju, saj se moramo zavedati, da naučene podatke kar se da najbolje zakodiramo v dolgoročni spomin. To poglavje zajema tudi vsebine učenja študentov, ki govori o motivaciji in koncentraciji učenja, ter o študijskem prostoru in času. Učna motivacija je proces spodbujanja, izzivanja in usmerjanja situacije k cilju. Če želi posameznik doseči cilj, pri tej dejavnosti mobilizira svojo energijo in sposobnosti ter koncentracijo. Poglavje se bo zaključilo z učnimi aktivnostmi in sposobnostmi, na katere se morajo osredotočiti študentje za uspešen študij.

Drugo poglavje se nanaša na teoretično opredelitev znanja, ki je skupek urejenih informacij, ki privedejo do razumevanja. Poglavje zajema klasifikacije znanja in Bloomovo taksonomijo znanja.

Tretje poglavje je praktično in se nanaša na analizo ankete, ki sem jo opravila med študenti. Zajela sem določen vzorec študentov, ki ga sestavlja 106 študentov, različnih visokošolskih programov, ki so odgovarjali na v že naprej sestavljena vprašanja. Analizirala sem študente različnih starosti, njihovo učenje ter zanimanje za študij. Na podlagi raziskave so bili pridobljeni podatki o študentih in njihovem učenju ter pridobljenem znanju, ki ga dobijo z učenjem.

Zaključno strokovno nalogo bom zaključila z moji priporočili študentom, ki jim bom podala ob zaključku strokovne naloge. Zaključno strokovno nalogo bom zaključila z sklepom.

1 UČENJE

Učenje je dejavnost, ki poteka skozi vsa obdobja človekovega življenja. Človek se začne učiti v otroštvu in nadaljuje v obdobju mladostništva. Ko izstopi iz sistema rednega izobraževanja se njegovo učenje ne konča. Človek potrebuje namreč ves čas novo znanje, ki ga zahtevajo spremembe v njegovem življenju, kot sta delovno mesto, kariera, družina, starševstvo in starost (Svetlik & Zupan, 2009, str. 474). Učenje je spreminjanje dejavnosti pod vplivom izkušenj in z razmeroma trajnim učinkom. V življenju se posameznikova dejavnost spreminja zaradi dveh procesov: učenja in zorenja organizma. Zorenje se odvija pod vplivom genetskih dejavnikov, čeprav ni povsem neodvisno od življenjskih razmer (Pečjak, 2001, str. 8).

V raziskavi, ki sta jo opravila Philip Babcock in Mindy Marks iz Univerze v Kaliforniji sta se posvetila študentom in časom, ki ga le ti prebijejo za knjigami. Rezultati so pokazali, da se čas za knjigami vztrajno zmanjšuje. Tako je povprečen študent v 60. letih prejšnjega stoletja za knjigami prebil približno 24 ur na teden. Sedaj pa študentje študirajo le približno 14 ur na teden, kar je za 60 % manj. Tudi splošen trend, skozi obdobja več desetletij, kaže da se v visokem šolstvu zmanjšuje količina ur, ki jih študentje prebijejo za knjigami. Med letom 1961 in 1981 je število ur za knjigami padlo iz 24.4 ure na 16.8 ure. Eden od vzrokov naj bi bil tudi ta, da se študentje sedaj bolj samostojni in lažje najdejo informacije. Včasih so bile vir informacij le predavalnice in knjižnice, sedaj pa imajo študentje na voljo internet ter s tem posledično informacije kadarkoli in kjerkoli. V raziskavi je tudi navedeno, da se 32 % študentov v prvem letniku uči manj kot 6 ur na teden. V zadnjem letniku pa je takih le še 28 %. V povprečju naj bi se 62 % študentov učilo 15 ur na teden ali manj (O'Brien, 2010).

1.1 Teorije učenja

V tem poglavju predstavljam teorije učenja, ki se delijo na klasično pogojevanje, instrumentalno pogojevanje, učenje s poizkusi in napakami in učenje z opazovanjem in posnemanjem. Poleg naštetih teorij predstavljam še teorije učenja, ki skušajo razložiti učenje z enim ali več temeljnimi načeli ali zakoni.

1.1.1 Klasično pogojevanje

Pogojne reflekse so že v preteklem stoletju odkrili in proučevali veliki ruski filozofi in psihologi Sečenov, Behterev in Pavlov. Slednji je delal poskuse s psi. Nekaj živali je operiral tako, da je slina prihajala v posebno posodo, pritrjeno na vrat. Slinjenje je povzročil s koščkom mesa ali mesom v prahu, ki ga je dal v gobec. Kmalu je opazil, da se psi slinijo že ob pogledu na meso. Slinili so se tudi, če so videli skledo ali če so zaslišali korake osebe, ki jih je hranila. Pavlov je te pojave sistematično proučil. Spoznal je, da žival izloči slino na vsak dražljaj, ki spreminja hranjenje. Brezpogojni dražljaj povzroča brezpogojni refleks, npr. slinjenje. Pogojni dražljaj, ki sicer povzroča različne reakcije, npr. premikanje glave, oči, uhljev, pa ob hkratnem pojavljanju z brezpogojnim dražljajem izzove pogojni refleks, ki je enak ali zelo podoben brezpogojnemu refleksu (Pečjak, 2001, str. 9).

1.1.2 Instrumentalno pogojevanje

Instrumentalno ali operantno pogojevanje so proučevali predvsem ameriški psihologi, najpomembnejši med njimi je Burrhus Skinner, ki je naredil znani »Skinnijev zaboj« ali napravo za proučevanje operantnega pogojevanja. V zaboju je vzvod ali gumb ali kaka druga naprava, na katero mora žival pritisniti, da dobi hrano. Dražljaj ali situacija sproži reakcijo, ki povzroči nov dražljaj ali spremembo v situaciji, ki deluje kot nagrada (npr. hrana v posodi) ali kazen (npr. elektrošok) (Pečjak, 2001, str. 12).

Avtor razlikuje štiri vrste instrumentalnih refleksov (Pečjak, 2001, str. 12):

- reflekse ki jih sledi nagrada (pozitivna okrepitev),
- reflekse ki jim sledi odvzem nagrade (negativno kaznovanje),
- reflekse ki jim sledi kazen (pozitivno kaznovanje) in
- reflekse ki jim sledi odvzem kazni (negativna okrepitev).

Biološka povratna zveza je tehnika instrumentalnega pogojevanja vegetativnih reakcij (npr. bitje srca, elektro-dermalne reakcije, uriniranja) s pomočjo sporočil, ki prihajajo v zunanje receptorje kot sta vid in sluh (Pečjak, 2001, str. 14).

1.1.3 Učenje s poskusi in napakami

Učenje s poskusi in napakami je ena od prvotnih oblik učenja in je značilna za nižje razvojne ravni, majhne otroke in odrasle v nekaterih okoliščinah, npr. v stanju regresa ali reševanju pretežkih nalog. Pri učenju s poizkusi in napakami žival ali človek izvaja razne gibe, dokler eden ne privede do okrepitve. Ta se postopoma utrdi, drugi pa odpadejo. Thorndike je zaprl v kletko lačne mačke, pred kletko pa je položil hrano. Iz nje se je dalo priti s pritiskom na vzvod. Mačke se najprej begale po kletki sem ter tja, praskale po rešetki, tolkle po vratcih itd., dokler niso slučajno pritisnile na vzvod in vrata so se odprla. Pri naslednjem poizkusu se je

gibanje ponovilo, vendar so mačke hitreje prišle iz kletke. Po večjem številu poizkusov so se naučile, da so takoj odprle vrata. Mnogi psihologi so proučevali učenje s poizkusi in napakami s pomočjo labirintov. Lačne živali in ljudje, ki so pričakovali nagrado, so se gibali po labirintu sem ter tja, vstopali so v slepe rokave, dokler niso prišli do cilja. Pri naslednjih poskusih so storili manj napak (Pečjak, 2001, str. 14-15).

1.1.4 Učenje z opazovanjem in posnemanjem

Učenje z opazovanjem in posnemanjem je tretja vrsta enostavnega učenja. Avtor teorije Albert Bandura pravi, da je pri ljudeh pomembnejše od klasičnega in instrumentalnega pogojevanja. Pri učenju s posnemanjem nastopata najmanj dve osebi: opazovalec in model. Poleg živčnih modelov (npr. starši, vrstniki, učitelji) razlikujemo simbolične modele (npr. junake v zgodbah, v filmih in na televiziji). Učenec je najprej izpostavljen modelu, ki se vede na določen način in kaže modelne znake (npr. udarec, objem). Učenec jih osvoji, vendar ne vseh, kar je odvisno od pozornosti, spomina in sposobnosti. Osvojitve pa še ne pomeni, da se bo učenec tako tudi vedel. Za vedenje mora biti ustrezen motiviran, drugače rečeno, mora sprejeti za svojega. Šele potem sledi posnemanje (Pečjak, 2001, str. 15-16).

Učenje z opazovanjem je učenje, ki skupaj s klasičnim in instrumentalnim učenjem sestavlja tri glavne tipe učenja. Študije učenja z opazovanjem izhajajo iz predpostavke, da se ljudje učimo vedenja s tem, ko opazujemo druge. Ker tovrstni pristop posebej poudarja pomen drugih ljudi pri učenju lastnega vedenja, so ga poimenovali tudi teorije socialnega učenja. Že v svojih začetnih delih je Bandura poudarjal, da ljudi ne vodijo le notranje sile. Meni, da je naše delovanje posledica interakcije med določenimi vedenji in pogoji, v katerih ta vedenja nastanejo. Poseben poudarek namenja socialnim, simboličnim in samo-regulacijskim procesom, ki vplivajo na naše vedenje (Kobal Grum & Musek, 2009, str. 147).

Glavne predpostavke teorije socialnega učenja, pomembne za razumevanje motivacije, je mogoče strniti v naslednje točke (Kobal Grum & Musek, 2009, str. 147-148):

- Ljudje smo se sposobni novega vedenja učiti prek opazovanja. Naučimo se, da nas motivirajo različni predmeti v okolju in do njih vzpostavljamo ustrezen emocionalni odnos. Opazovanje vedenja shranimo na simbolni ravni, tako da nam kasneje omogočajo usmerjeno vedenje.
- Ljudje lahko svoje vedenje notranje obvladujemo. To pomeni, da se lahko za določeno vedenje nagradimo ali kaznujemo. Tovrstno vedenje imenujemo samo-spodbujevalno vedenje, pojavlja in krepi se skozi motivacijske učinke. Ljudje smo torej dejavni, opazujoči organizmi, ki se učijo skozi opazovanje in izkušnje drugih.
- Učenje z opazovanjem nastane tudi v primerih, ko spodbujevalno vedenje ni neposredno navzoče.
- Glavni funkciji spodbujevalnega vedenja sta informativna in motivacijska. Informativna funkcija nam pove, kakšne učinke ima naše vedenje na okolje, motivacijska funkcija nam skozi nagrade in kazni omogoča oblikovanje ustreznih pričakovanj o učinkih našega

vedenja. Bandura v motivacijski funkciji spodbujevalnega vedenja prepoznava tudi kognitivni vidik motivacije. Meni namreč, da nam naše kognitivne sposobnosti omogočajo pretvorbo pričakovanj o tem, kateri odgovori bodo sprožili ustrezne reakcije, v aktualne motivatorje.

Bandura je v preučevanju motivacije največ pozornosti namenil preučevanju agresivnega vedenja. Menil je, da se ljudje prav z opazovanjem agresivnih dejanj drugih učimo agresivnega vedenja, ki ga usmerjamo bodisi na druge bodisi nase (Kobal Grum & Musek, 2009, str. 148).

Teorije učenja skušajo razložiti učenje z enim ali več temeljnimi načeli ali zakoni. Delimo jih v več skupin (Pečjak, 2001, str. 51):

- Za **teorije stičnosti** je pglavitno načelo stik med dražljaji ali med dražljaji in reakcijami, npr. med brezpogojnimi in pogojnimi dražljaji. Povezujejo se dogodki, ki se pojavljajo hkrati ali si tesno sledijo.
- **Teorija okrepitve** temelji na načelu nagrade in kazni, ki okrepijo ali oslabijo odgovor. Po nekaterih od njih imata nagrada in kazen učinek zato, ker povzročata stanje zadovoljstva ali nezadovoljstva.
- Povsem drugačne pa so **kognitivne teorije** učenja, ki v sodobni psihologiji prevladujejo. Zanje je odgovor posledica nekega notranjega stanja ali procesa, npr. pričakovanja. Dražljaj samo aktivira notranje stanje.

1.2 Načini učenja in učni stili

Učne metode so del procesa organiziranega učenja in se kažejo ob ravnanju udeležencev učnega procesa. Pri razdelitvi učenja glede na čas je osnovno vprašanje, ali naj učenje določenega gradiva ali treniranje kake operacije poteka neprekinjeno, dokler učenje ni končano, ali pa naj se učenje razdeli na več časovnih obdobj. Časovno razdeljeno učenje je uspešnejše predvsem zato, ker je utrujenost pri strnjenem učenju večja kakor pri deljenem učenju. Odmori zmanjšujejo utrujenost pri učenju in omogočajo utrjevanje učnih izkušenj in njihovo povezovanje s predhodnimi učnimi izkušnjami. Tako gradivo dobiva nov pomen in je vse bolj povezano in organizirano (Svetlik & Zupan, 2009, str. 493-494).

Pri razdelitvi učenja glede na gradivo je temeljno vprašanje, ali naj se celotno gradivo učimo naenkrat ali po delih. Pri pridobivanju znanja je metoda celote boljša. Pri učenju celote gre za povezovanje med sestavinami. Metoda učenja po delih ima tudi svoje prednosti: težjim delom lahko namenjamo več časa, kar je pomembno pri učenju motoričnih operacij. Veliko pa je odvisno tudi od tega, kaj opredelimo kot celoto (Svetlik & Zupan, 2009, str. 494).

Poti, ki vodijo učenca k določeni stopnji znanja, so različne. Zato so učne metode raznovrstne. Glede na ravnanje udeležencev učnega procesa in vire znanja lahko učne metode razdelimo na (Svetlik & Zupan, 2009, str. 493-494):

- **pasivne učne metode:** uporabljajo se, če je učna snov udeležencem neznana. Za pasivne učne metode je značilna poudarjena vloga učitelja kot edinega vira informacij in znanja. Uporabne so za množične oblike izobraževanja, ki potekajo frontalno. Komunikacija je po navadi enosmerna. Med pasivne učne metode uvrščamo na primer predavanje, pripovedovanje, opisovanje, pojasnjevanje in prikazovanje.
- **aktivne učne metode:** uporabljajo se, če je učna snov udeležencem vsaj nekoliko znana in če so se udeleženci sposobni učiti sami. Za aktivne učne metode je značilno, da učitelj ni vir znanja, ampak le svetuje in daje navodila, učenci pa znanje pridobivajo iz drugih virov, naučeno pa obnavljajo z dejavnostjo. Najprimernejše so za skupinske in individualne oblike izobraževanja in učenja. Med aktivne učne metode spadata na primer programirano učenje in učenje z računalnikom.
- **kombinirane metode:** pri pasivno-aktivnih učnih metodah gre za kombinacijo obeh metod in enakovredno vlogo učitelja in učenca pri skupini dejavnosti. Primerne so za skupinske in individualne oblike izobraževanja in učenja.

Učne metode lahko razdelimo tudi glede na organizacijski okvir in usmerjenost (Svetlik & Zupan, 2009, str. 495):

- **množično izobraževanje:** med temi so predavanja, razlage in predstavitve, torej metode, usmerjene k učitelju, zato poudarjajo njegovo vlogo.
- **skupinsko učenje:** med temi so igra vlog, seminarji, projektno delo, študija primera usmerjene k učencu.
- **individualno učenje:** med temi so samostojno učenje, vodeno samostojno učenje, programirano učenje ter učenje z računalnikom.

Učne metode lahko razvrstimo tudi po področjih učenja (Svetlik & Zupan, 2009, str. 495):

- **emocionalno področje:** metode, ki vplivajo na oblikovanje ali spreminjanje stališč (na primer razprava, igra vlog, in študij primera).
- **psihomotorično področje:** metode, ki vplivajo predvsem na učenje spretnosti (na primer demonstracija in individualno praktično delo).
- **razumsko področje:** metode, s katerimi pridobimo predvsem znanje (na primer predavanje in reševanje problemov).

Pri izbiri učnih metod je treba upoštevati cilje, ki jih želimo doseči z učenjem, predhodno znanje udeležencev ter sredstva, ki jih zahteva izvajanje neke metode. Prav tako moramo upoštevati vpliv metode na način komuniciranja, sodelovanja in motiviranja udeležencev (Svetlik & Zupan, 2009, str. 495).

Študij na daljavo, poimenovan tudi spletno učenje ali e-izobraževanje, je učenje, ki poteka ob podpori računalnika in svetovnega spleta v virtualnem učnem okolju. Osnovni učni vir so interaktivne in multimedijske učne vsebine (spletne vsebine). Vsebinsko gledano je spletno učenje ali kakšno drugo učenje prav tako učenje, le učni viri in učna sredstva so različni. Bistvena razlika med klasičnim načinom izobraževanja in študijem na daljavo je v podajanju učne snovi in načinu učenja, medtem ko standardi znanj in vsebine ostajajo isti. Pri klasičnem študiju poteka delo dvakrat do trikrat tedensko v popoldanskem času v predavalnicah ob navzočnosti predavatelja. Pri študiju na daljavo pa je uvodno srečanje v predmet zmeraj v kontaktni obliki, kjer dobi študent vse potrebne informacije in navodila za kakovosten študij predmeta, vse nadaljnje aktivnosti pa se odvijajo preko spleta. To pomeni, da študent lahko komunicira s šolo od koderkoli in kadarkoli, potrebuje le računalnik in internetni dostop. Spletni portal je študentom dostopen 24 ur na dan, vse dni v letu. Bistven potek študija na daljavo je, da študent ni nikoli sam. Preko spleta je povezan s predavateljem in tutorjem, ki ima močno motivacijsko vlogo in študenta usmerja pri študiju. Predavatelj je na razpolago preko foruma in Skypa ob dogovorjenih terminih. Celotna komunikacija s šolo poteka preko spleta. Študentu so na voljo e-gradiva, ki so dinamična, interaktivna, multimedijska in omogočajo aktivno učenje. Nimajo dvodimenzionalne strukture. Sestavni del gradiva je sprotno in končno preverjanje znanja z avtomatskimi povratnimi informacijami. Takšna gradiva omogočajo aktivno učenje, gradnjo znanja na ustreznem predznanju in s tem boljše učne rezultate. Po izteku predmeta seveda sledi izpit, ki se opravi na sedežu šole in študij se nadaljuje z naslednjim predmetom (Buh, 2011, str. 6).

Učenje, ki kot vir informacij uporablja internet, je postalo pomemben del načinov učenja, saj ima pred običajnim načinom učenja več prednosti. Dostop do informacij je mogoč kadarkoli in kjerkoli. Tako nismo več prostorsko omejeni na predavalnico, knjižnico ali pa domačo sobo. Ker so informacije vseskozi na voljo lahko študent kadarkoli pregleduje informacije. Z razvojem informacijske tehnologije je prišlo tudi do uvedbe tako imenovanih spletnih učnih centrov. V teh spletnih šolah so na voljo vse informacije, ki jih rabimo za učenje. Prav tako je študent bolj vključen v dogajanje kot v klasični predavalnici, saj je primoran sodelovati pri šolanju, ker imajo nad šolanjem nadzor spletni inštruktorji. Šolanje preko interneta je tudi manj vznemirjajoče za študenta, saj ni izpostavljen množici drugih študentov in se tako lažje koncentrira na učno snov. Tak način učenja v Združenih državah amerike ponuja že preko 75 % izobraževalnih ustanov in univerz, ker se s tem vse bolj uveljavlja tudi diploma, pridobljena preko spletnih učnih centrov (Lewis, 2003).

Učni stil je za posameznika značilna kombinacija učnih strategij, ki jih običajno uporablja v večini situacij. Stil tvori zbirka strategij, ki jim posameznik daje prednost in ki so v nekaterih situacijah bolj v drugih pa manj ustrezne. Učni stil v širšem smislu pa vključuje poleg kombinacije strategij tudi čustveno-motivacijske sestavine (cilji, namere v zvezi z učenjem) in pojmovanja o učenju (mentalni model učenja) (Marentič Požarnik, Magajna in Peklaj, 1995, str. 76).

Obstajajo vsaj trije glavni stili učenja (Dryden & Vos, 2001, str. 121-123):

- **haptični:** značilnost ljudi s takim stilom učenja je, da si najlažje zapomnijo stvari takrat, kadar se gibljejo, kadar samo poskušajo nekaj storiti, kadar so sami dejavni. Pogosto takim ljudem rečemo, da so kinetično-otipni učenci.
- **vizualni:** taki učenci si najbolje zapomnijo vsebino, ki jo vidijo na slikah. Manjši del učencev, ki ji je vizualni stil učenja najbližji, se najlažje uči z branjem natisnjene grafičnega gradiva.
- **slušni ali zvočni:** to so ljudje, ki si najlažje zapomnijo tisto kar slišijo; v pomoč sta jim glasba in govor. Mnogi pa kombinirajo vse tri glavne načine učenja in to na najrazličnejše načine. Najbolje se učimo z združevanjem različnih načinov učenja.

Učenje kot zajemanje informacij se lahko vrši na več načinov; vizualni način, slušni način in kinetični način učenja. Od vsakega posameznika je odvisno kateri tip učenja mu je najbolj učinkovit. Doslej je bilo znano, da če podajamo vizualno informacijo študentu kateremu ustreza vizualno učenje, da so njegovi rezultati dojetja boljši, kot pa če bi podajali vizualno informacijo zvočnemu tipu študenta. V raziskavi, ki jo je opravil Harold E. Pashler iz univerze v Kaliforniji, pa tega ne potrjuje. Preizkus so izvedli tako, da so naredili dve skupini študentov, kateri sta bili sestavljeni iz polovice študentov ki imajo kinetični stil učenja in polovico katerih imajo vizualni način učenja. Nato so prvi skupini za en teden v laboratoriju demonstrirali delovanje molekul. V drugi skupini pa so študente učili na klasičen vizualni način v predavalnici. V prvi skupini je kinetični tip učencev dosegel na testu povprečno 95 % znanja, medtem ko je vizualni tip študentov dosegel le okoli 80 % znanja. V drugi skupini sta pa presenetljivo obe strani dosegli približno enak rezultat. Rezultat naj bi bil posledica tega, da se da razne zvrsti snovi razlagati na način, ki je boljši kot ostala dva (Glenn, 2009).

Pri učenju gradiva si lahko torej pomagamo tudi z različnimi aktivnimi metodami (Gajsar, 2011 str. 9):

- izdelovanje zapiskov,
- podčrtovanje: možgani si zapomnijo tisto, v kar vložimo največ energije in podčrtovanje zahteva najprej pregled snovi, ločitev pomembnega od nepomembnega, nato pa koordinacijo in gib rok. S to aktivno metodo možgani rabijo več dela, da procesirajo barve in si zato podčrtano lažje zapomnimo.
- risanje miselnih vzorcev,
- glasno branje besedila,
- poglobljeno oz. samostojno razmišljanje,
- diskutiranje s prijatelji in
- razporeditev snovi v tabele.

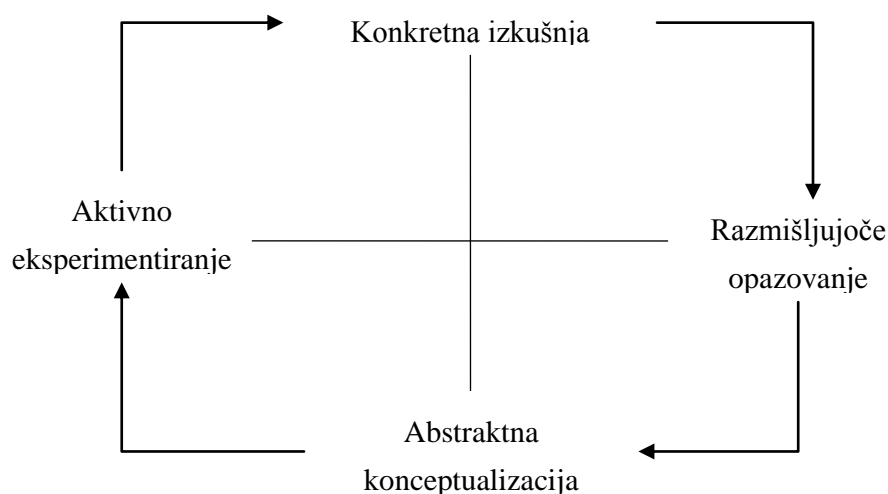
Načini zapiskov so odvisni od vsakega posameznika, kakšen način posamezniku najbolj ustreza, običajno so to različno oblikovane tabelske slike, miselni vzorci, skrajšani zapisi v

obliki opornih točk, alinej ali pa celo skrčena obnova, lahko pa vse skupaj temelji zgolj na primeru nalog. Nekaterim zadostuje samo zapis in predavanja, ki jim je ponudil profesor, drugi pa snov še nadgradijo in jo ponovno predelajo s pomočjo strokovne literature (Gajsar, str. 9).

Po Kolbu je izkustveno učenje proces, v katerem se ustvarja znanje s pretvorbo (transformacijo) posameznikove izkušnje, ob vzajemnem vplivanju (transakcij) osebnega in družbenega znanja. Družbeno znanje so nakopičena objektivna spoznanja preteklih izkušenj človeštva, osebno znanje pa so nakopičene subjektivne življenjske izkušnje posameznika. Za izkustveno učenje je pomembna aktivna vpletenost posameznika v izkušnjo, hkrati pa razmišljanje (refleksija) o izkušnji. Po Kolbu je učenje ciklični (multilinearni) proces, v katerem se stalno skozi celo življenje, razrešuje dialektično nasprotje oz. napetost med dvema imenzijama spoznavanja. Eno dimenzijo omejujeta pola dojemanje (na osnovi konkretne izkušnje) in razumevanje (na osnovi abstraktno logičnega razmišljanja). Druga pa aktivno delovanje v zunanjem svetu in vase obrnjeno razmišljujoče opazovanje (Marentič Požarnik et al., 1995, str. 78-79).

Vsako kvalitetno učenje povezuje vse štiri na sliki 1 prikazane pole. Začne se pri npr. s konkretno izkušnjo, tej naj sledi opazovanje in analiza izkušnje, njena vključitev v model abstraktnih pojmov ter preizkušanje naučenega v novi situaciji (vrstni red se lahko tudi spreminja). Vendar najdemo med njimi razlike. Enim že v osnovi bolj »leži« učenje iz konkretne izkušnje, drugim iz abstraktno simboličnega gradiva (literature, predavanj). Sčasoma v procesu učenja vsako razvijanje zanj značilen poudarek na eni ali dveh od navedenih dimenzij navadno, da »napetost« med poli spoznavanja razrešuje na tipičen, v sebi dosleden, bolj ali manj enak način. Glede na relativen poudarek na posameznem polu spoznavanja dobimo štiri načine (modalitete) učenja (Marentič Požarnik et al., 1995, str. 80).

Slika 1: Krog izkustvenega učenja (po Kolbu)

Vir: B. Marentič Požarnik, *Izzivi raznolikosti; stili spoznavanja, učenja, mišljenja*, 1995, str. 79.

Ljudje pri katerih prevladuje učenje oz. spoznavanje sveta konkretna izkušnja, so osredotočeni na neposredne izkušnje s soljudmi v raznih situacijah, na čustveno dimenzijo teh izkušenj, v nasprotju z razmišljanjem. Privlači jih kompleksnost neposrednega doživljanja »tu in sedaj«, ne pa toliko teorije in posplošitve. Gre za prevlado intuitivnega, enkratnega, »umetniškega« nad sistematičnim »znanstvenim« pristopom. Uživajo v medosebnih odnosih; se dobro odločajo v nejasnih situacijah in to po »občutku«, intuitivno. So neposredno vpleteni v svet resničnih dogodkov in situacij, odprti življenju v vsej njegovi pisanosti (Marentič Požarnik et al., 1995, str. 80-81).

Ljudje, pri katerih prevladuje razmišljujoče opazovanje, pa skušajo vsako situacijo oziroma idejo razumeti s skrbnim opazovanjem in nepristranskim opazovanjem. Bistveno jim je razumeti, kako stvari delujejo; razmišljati, ne pa delovati. Dobri so v presoji situacije z raznih zornih kotov, v tehtanju možnih posledic. Visoko vrednotijo nepristranskost, potrpežljivost, premišljeno presojo, tudi pri oblikovanju do pojavov (Marentič Požarnik et al., 1995 str. 80-81).

Usmerjenost v abstraktno konceptualizacijo pomeni poudarek na logičnem sklepanju, splošnih idejah, pojmi; na razmišljanju v nasprotju s čustvovanjem. Takemu človeku je bližja gradnja splošnih teorij kot pa težnja, da bi intuitivno razumel edinstvenost, specifičnost dane situacije. Pravzaprav gre v veliki meri za » obrnjeno sliko« že opisane usmerjenosti v konkretno izkušnjo. Tak človek uživa v sistematičnem načrtovanju, v kvantitativni analizi, v ravnanju z abstraktnimi simboli. Je natančen, discipliniran (Marentič Požarnik et al., 1995, str. 80-81).

Usmerjenost v aktivno eksperimentiranje pomeni osredotočenost v aktivno vplivanje na ljudi in situacije. V nasprotju z razmišljujočim opazovanjem je tu poudarek na praktični uporabnosti in delovanju. Glavno vprašanje je, »kaj deluje« (elementi pragmatizma) in ne »kaj je resnično«. Pomembno je delovati, ne le opazovati. Taki ljudje želijo nekaj spremeniti v praksi, vplivati na okolico in videti oprijemljive rezultate svojega dela, tudi če pri tem tvegajo in se podajajo v negotovost (Marentič Požarnik et al., 1995, str. 80-81).

1.3 Učenje in spomin

Spomin pomeni sistem, v katerem se ohranja naučeno gradivo oziroma spominske sledi. Je sposobnost ohranjanja naučenega gradiva, včasih količino ohranjenega gradiva, včasih proces retencije, včasih proces obnavljanja. Spomin razvrstimo po različnih vidikih, na primer na motorični, senzorni in besedni spomin. Razlikujemo tudi epizodni in semantični spomin. Epizodni spomin ohranja izkušnje, ki jih posameznik pripisuje sebi. Tako na primer se spomnimo svojega rojstnega dneva, poroke, smrti bližnje osebe. Semantični spomin pa ohranja besedne in nebesedne simbole, pomene, splošno znanje. Veliko ga pridobimo v šolah (Pečjak, 2001, str. 28).

Zelo pomembna je razlika med eksplicitnim in implicitnim spominom. Eksplicitni spomin pričnemo z zavestim iskanjem, na primer pri odgovarjanju na neko konkretno vprašanje. V šolah zagotavljajo predvsem eksplicitno znanje. Implicitni spomin pa ne zahteva nobenega zavestnega navora. Ko opazujemo okolje, ga prepoznavamo in zaznavamo v naučenih celotah. Ko govorimo, spontano izgovarjamo besede, ki smo se jih naučili v preteklosti.

Spomina ne delujeta enako. V starosti, na primer bolj propada eksplicitni spomin in zelo malo implicitni. Razlikujemo tudi deklarativni in proceduralni spomin. V prvem so shranjeni podatki, dejstva, dogodki, v drugem pa znanje in spretnosti o tem, kako pridobiti, razviti in izpopolniti neko spretnost. Proceduralno znanje zahteva sprva zavestni napor, kasneje pa poteka samodejno (Pečjak, 2001, str. 28).

Poznamo več vrst spomina (Pečjak, 2001, str. 28-33):

- **Senzorni spomin**, pravimo mu tudi senzorni register in trenutni spomin, je neposredna sled dražljaja, nekakšna paslika, ki jo doživljamo eno do tri sekunde po draženju v enaki obliki kot zaznavamo.
- **Kratkoročni spomin**, pomeni, da se iz senzornega spomina razširi informacija v naslednji spominski sistem, v kratkoročni spomin. Kot nam že ime pove, traja le kratek čas, samo kakšnih 20 do 40 sekund, čeprav ga s ponavljanjem podaljšujemo. V kratkoročnem spominu se ohranja senzorno gradivo (zlasti slušno), ki se mu pridružuje semantična sestavina. Informacije so kodirane ne le po senzorni sestavini, temveč tudi po pomenu. Obseg kratkoročnega spomina je zelo omejen, brez ponavljanja obsega le kakih 7 enot. Toda pri posamezniku se količina lahko razlikuje.
- **Dolgoročni spomin** skoraj nima omejitve. V njem hranimo deset tisoče in sto tisoče podatkov, celotno znanje in vse spretnosti, ki smo se jih naučili v življenju. Poleg besednega znanja, motoričnih spretnosti in senzornih predstav hranimo v njem tudi epizodni spomin ali spomin na to, kar smo osebno doživeli. Dolgoročni spomin propada silno počasi in nekateri spomini sploh nikoli ne zapustijo spominskega skladišča. V dolgoročnem spominu so podatki med seboj povezani, kar omogoča, da jih po potrebi prikličemo. Podatki so povezani v semantične mreže, ki se vse življenje izpopolnjujejo. Zaradi medsebojnih povezav propadajo počasi.

Neobdelana sporočila, ki jih zaznamo s svojimi čutili, vidom, sluhom, okusom, vonjem in tipom, se stekajo v čutni spomin, ki je porazdeljen po različnih delih možganov. Vsak čut je povezan z določenim področjem možganov, ki je pristojno za obdelavo vnesenih informacij. Čutni spomin zmora ohraniti neomejeno količino podatkov, čeprav navadno traja čutni dražljaj le hipec, preden ga zamenja nov. Čutni spomin prečisti sporočila iz čutil ter jih preveri na nezavedni ravni. Veliko večino čutnih informacij skoraj takoj izloči (O'Brien, 2002, str. 34-35).

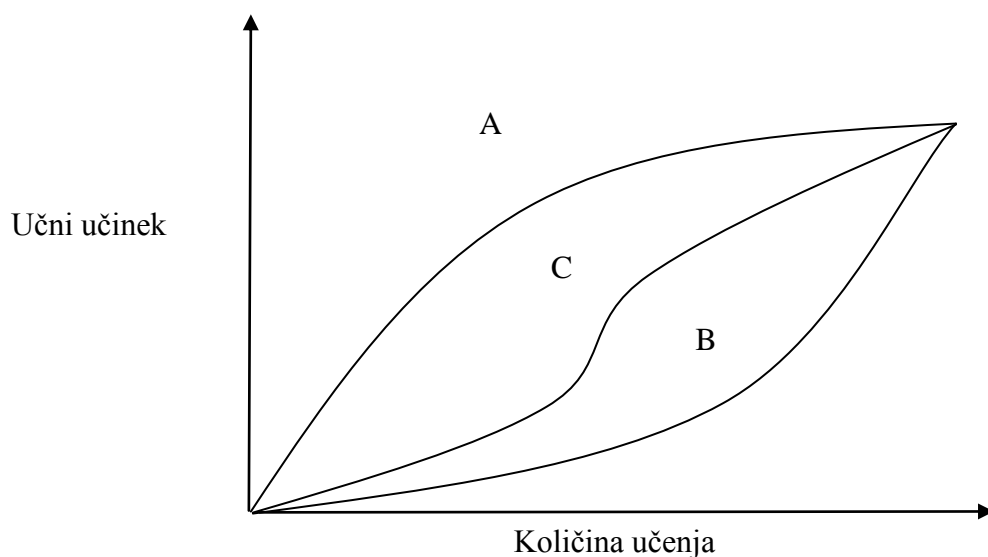
Pri učenju razlikujemo učenje v ožjem pomenu besede oziroma pridobivanje nove dejavnosti ali semantičnih informacij, retencijo ali ohranjevanje dejavnosti in obnavljanje dejavnosti. Krivulja učenja na grafičen način prikazuje spreminjanje učnega učinka zaradi učenja. Na

absciso nanesemo količino učenja, na ordinato pa učni učinek. Kot kazalec količine učenja vzamemo čas učenja ali število poskusov, kot kazalec učnega učinka pa število pravih odgovorov, hitrost odgovorov, natančnost odgovorov, lahko tudi število napak. V tem primeru je krivulja obrnjena. Krivulja učenja se dviga, ker z učenjem učni učinek raste. Krivulja z negativno pospešitvijo je najpogostejša (glej sliko 2, krivulja A). Učni učinek sprva naglo raste, nato počasi, končno doseže mejno raven. K tej obliki pripomorejo različni dejavniki. Krivulja se naglo dvigne zato, ker se učenec malokdaj uči povsem novo učno gradivo in si pomaga s prej pridobljenim znanjem in spretnostmi. Poleg tega se navadno najprej uči lahke dele učnega gradiva, pozneje pa težje. Na začetku učenja je tudi motivacija večja. Ko ti dejavniki popustijo, krivulja učenja raste samo še počasi. Nazadnje doseže mejno raven. Včasih nastane zaradi našega načina merjenja učnega učinka. Če ga ugotovljamo s številom pravih odgovorov, se po znanju vseh odgovorov sploh ne more več dvigati. Kasnejše raziskave pa so odkrile, da se krivulja še dvigne, če je učenec dodatno motiviran. Pozitivno pospešena krivulja (glej sliko 2, krivulja B) se dviga sprva počasi, nato čedalje hitreje. Dobijo jo redko. Našli so jo, ko so se poskusne osebe učile povsem novo dejavnost. Kigmoidna krivulja ima obliko črke S. Po Cullerjevi teoriji naj bi vsako učenje sledilo S-krivulji. To krivuljo lahko razstavimo na pozitivno in negativno pospešeno krivuljo. Kadar učenje prezgodaj pretrgamo, dobimo pozitivno pospešeno krivuljo, kadar pa se začnemo učiti s prejšnjim znanjem in spretnostmi, dobimo negativno pospešeno krivuljo (Pečjak, 2001, str. 23-24).

Poleg fiziološke in psihološke meje razlikujemo še začasne ravni ali zastoje pri učenju. Povzročajo jih različni dejavniki, npr. preureditev učnega gradiva, utrujenost, sprememba motivacije, osebni problemi. Ko ti dejavniki prenehajo delovati, se krivulja spet povzpne navzgor. Individualne krivulje učenja se precej razlikujejo med seboj. Nekatere se dvigajo strmo in hitro dosežejo mejno raven, druge se dvigajo počasi. Nekatere imajo visoko mejno raven, druge nizko. Nekatere imajo veliko začasnih ravni, druge nobene. Te posebne oblike so odvisne od načina učenja in od učnega gradiva (Pečjak, 2001, str. 24).

Učenje je učinkovitejše, če je učenec aktiven, kar pomeni, da učno dejavnost dejansko izvaja. Pri besednem učenju je pomembno, da učenec razmišlja o gradivu in se trudi, da si ga zapomni. Pomemben postopek je recitacija ali samostojno obnavljanje med učenjem. Drug posamezen dejavnik je razdeljenost ali strnjenost učenja. O razdeljenem učenju govorimo, kadar poteka s krajšimi ali daljšimi odmori, medtem ko strnjeno učenje poteka brez odmorov. Razdeljeno učenje daje večji učinek kot strnjeno, kar je odvisno tudi od motivacije, sposobnosti in težavnosti nalog. Če je motivacija velika, je razlika med razdeljenim in strnjenim učenjem majhna. Tudi pri lahkih nalogah ima strnjeno učenje prednost. Nadvse pomembna je smiselnost gradiva. Nesmiselno gradivo daje položne krivulje z nizko mejno ravnino, zelo smiselno pa strmo krivuljo. Toda smiselnost je odvisna tudi od učenca, od tega, ali jo v gradivu odkrije. Vsak posameznik med nami ima različno krivuljo učenja, saj se poslužujemo različnih metod učenja (Pečjak, 2001, str. 25).

Slika 2: Krivulja učenja

Vir: V. Pečjak, *Učenje, spomin, mišljenje*, 2001, str. 23.

1.4 Učenje študentov

1.4.1 Motivacija in motivacijski model

Učna motivacija je psihološki proces, ki učenca spodbudi k učenju, ga pri učenju usmerja, določa intenzivnost učenja in učencu omogoči, da pri njem vztraja. Nizka motivacija za učenje se izraža v obliki nepripravljenosti sodelovanja pri pouku, nizkem trudu in prizadevnosti ter hitrem prenehanju z učenjem kadar se učenec sooči s težavo in nepripravljenosti soočanja s težjimi nalogami. Učna motivacija pomembno sodoloča, v kolikšni meri in kako kvalitetno se bodo učenci nekaj naučili na osnovi dejavnosti, ki jo izvajajo, ali podatkov, ki so na razpolago. Bolj motivirani učenci namreč v učnih situacijah uporabljajo višje in kompleksnejše spoznavne procese in se zato tudi več in bolj kakovostno nekaj naučijo kot manj motivirani učenci (Jetton & Alexander, 2001; Pintrich, 2003, v Puklek Levpušček & Zupančič, 2009, str. 41-42).

Kellerjev model motivacijskega oblikovanja povzema posamezne komponente motivacije. Kot prvo je potrebna študentova pozornost. Nato mora študent ugotoviti pomembnost teme učenja in jo povezati s svojimi življenjskimi potrebami in željami. Tako študent pridobiva samozavest, ko se učni proces uspešno izvaja. Zadovoljnost ob vedenju da se je naučil, kar si je zadal, pa mu da novo motivacijo za nadaljnje učenje (Driscoll 1994, v Frith, 1997, str. 5).

Zaupanje in lastna učinkovitost sta zelo povezani zato Driscoll predstavlja tri strategije za razvijanje zaupanja (povzeto po Driscoll 1994, v Frith, 1997, str. 6):

- ustvarjanje pozitivnih pričakovanj za uspeh,
- zagotoviti uspeh priložnostim in

- pomoč študentom pri zavedanju, da je učenje posledica lastnih prizadevanj.

Na začetku učenja je **pozornost** oziroma koncentracija najvišja, zato je vzdrževanje take koncentracije na visokem nivoju skozi celoten proces učenja zelo težak. V izogibanje padcem pozornosti se priporoča čim več raznolikosti pri učenju. Tako naj bi se učili eno snov iz različnih medijev, ker samo že s spremembo oblike teksta in pisave ustvarimo možganom nov izziv in s tem ohranimo visok nivo pozornosti. Prav tako naj bi večkrat na glas demonstrirali pridobljeno znanje ali pa se učili v paru. Priljubljena metoda je tudi izdelava miselnih vzorcev (Driscoll 1994, v Frith, 1997, str. 5).

Pri vzpostavljanju motivacije študentov je bistvenega pomena tudi **pomembnost** snovi. V kolikor se je študent že prej srečal s snovjo, mu bo le ta zato povečala motivacijo za učenje. Dostikrat se tudi dogaja, da študent v kakšni snovi, ki mu ni ljuba, le stežka najde motivacijo za učenje. Zato bi se morali pri učenju namesto k pomembnosti učene teme, zanesti na cilje. Ko si študent zada jasen cilj, s tem tudi določi stopnjo znanja, katerega bo pri tem osvojil. Zadani cilji morajo biti v mejah sposobnosti študenta, da še ohrani motivacijo (Driscoll 1994, v Frith, 1997, str. 5).

Zadovoljstvo je posledica uspeha. Zato se pogosto ne zavedamo pomembnosti le tega. Proslavljanje uspeha v javnosti tako krepi lastno priznanje študenta, prav tako pa daje močno motivacijo tudi ostalim udeležencem, da bi bili tudi oni deležni takega proslavljanja. V šolskem sistemu se dogaja, da se zadovoljstvo in proslavljanje sprevrže v hvalo, kdo je bil boljši, kar je za določene tudi del motivacije. Zato se moramo zavedati, da je znanje, ki smo ga osvojili, individualno in je zato primerljivo le s svojimi lastnimi pričakovanji, ki jih gojimo do znanja (Driscoll 1994, v Frith, 1997, str. 7).

1.4.2 Koncentracija in učenje

Koncentracija je sposobnost, da pozornost za omejen čas usmerimo na določeno dejavnost. Koncentracija se ne začne šele med to dejavnostjo, temveč že v trenutku, ko se odločimo, da se jo bomo lotili. Da je koncentracijo treba res treba razumeti v tem širšem smislu, ve vsak, ki je že kdaj le mukoma sedel h knjigami. Zato je treba težave s koncentracijo razumeti kot padec pozornosti med učenjem in kot prelaganje obveznosti, zaradi česar se začnemo učiti kasneje. Koncentracije ne smemo gledati kot ločene sposobnosti, temveč je povezana z zunanji (na primer vrsta snovi) in notranji (na primer dnevni ritem) pogoji. Ker je sposobnost koncentracije odvisna od vrste drugih dejavnikov, je težave z njo mogoče premagati le z uporabo različnih postopkov. Popolna koncentracija je možna samo omejen čas. Pri skoncentrirani umski dejavnosti je pri večini ljudi že po 20 do 30 minutah mogoče opaziti prvo zmanjšanje pozornosti. Zdravilo za to je, da za omejen čas delamo z manjšo zmogljivostjo ali z namernim zbiranjem moči. Vendar so pri daljšem učenju nujni vmesni odmori. Z rednimi odmori zmanjšujemo utrujenost in preprečimo, da bi nam misli odtavale drugam. Težave s koncentracijo so lahko tudi posledica tega predolgega ukvarjanja z isto

snovjo. To je povezano s procesom v možganih, ki se imenuje aktivacija in ki določa stopnjo pozornosti. Za aktivacijo je potrebna zamenjava vrste dražljaja, sicer ni dovolj koncentracije za umsko delo. To pomeni, da morajo dražljaji vedno vsebovati določene novosti. Če v možgane nekaj časa prihajajo dražljaji iste vrste in z istimi podatki, moč aktivacije upade, s tem pa tudi pozornost. Posameznik se zato začne dolgočasiti in hitro postane utrujen. Misli odtavajo proč od snovi, saj za umsko delo nima dovolj nujno potrebne koncentracije (Keller, Binder in Thuel, 1999, str. 77-81).

1.4.3 Študijski prostor in čas

Študijski prostor mora učenca spodbujati k učenju. V njem ne sme biti nič takega, kar učenca vznemirja, moti ali kar mu odvrta pozornost. Učenec naj bo med študiranjem po možnosti sam v sobi. Menjavanje študijske sobe in mize ne vpliva dobro na učni učinek. Če se učimo vedno v istem prostoru in ob isti mizi, preide to v navado študiranja v tem prostoru in ob tej mizi. Študijski prostor mora biti vedno dovolj razsvetljen. Svetloba vpliva na hitrost branja in pospešuje fiziološke in psihološke funkcije organizma. Poleg študijskega prostora je treba izbrati tudi najbolj primeren čas za študij. Po znanem navodilu, da mora človek študirati ko je spočit, so najbolj primerne jutranje ure, denimo med sedmo in deseto. Mnogo ljudi študira zvečer in ponoči, ko so pravzaprav najbolj utrujeni. Nočni učenci celo izjavljajo, da se ponoči lažje in učinkovito učijo kakor podnevi. K temu pripomore več dejavnikov. Ponoči je v študijskem prostoru mir. Zaradi tega so učenci bolj zbrani in njihovo delo je bolj učinkovito. Neposredno po večernem učenju je treba spati. Med spanjem možgani mirujejo. Pozabljanje je majhno, ker novi vtisi ne izrivajo starih. Jutranja obnova zvečer naučenih podatkov je učinkovita. Psihologi priporočajo, da se učimo ob isti dnevni urah, ker zbuja isti študijski čas podobno kot isti študijski prostor študijsko pripravljenost in skrajšuje pripravo na učenje. Psihologi priporočajo učenje od ene do štirih ur na dan. Najslabši učinek v tednu dosežemo v ponedeljek, najboljšega pa sredi tedna. Učinek prostorskih in časovnih dejavnikov je močno odvisen od posameznikovih motivov za učenje. Pogosto vpliva stimulator na študij samo, če je učenec motiviran (Pečjak, 1986, str. 61-67).

1.4.4 Učne aktivnosti in sposobnosti

Glede na to, kdo usmerja študentovo učenje, ločujemo (Biggs, 1999 v Puklek Levpušček & Marentič Požarnik, 2005, str. 24):

- učne aktivnosti, ki jih usmerja učitelj,
- učne aktivnosti, ki jih usmerjajo študentje (kolegi) in
- učne aktivnosti, ki jih usmerja študent sam.

Med aktivnosti, ki jih usmerjajo učitelji, v univerzitetnem študiju pri nas prevladujejo, sodijo predavanja, seminarji in vaje, ki jih vodijo asistenti. Te aktivnosti so primerne za doseganje nekaterih ciljev: za pridobivanje pregleda in osnovnih informacij o stroki ter za spoznavanje

podatkov, postopkov in teorij. Omenjene aktivnosti lahko dajo okvir, v katerega se umeščajo spoznanja dobljena s samostojnim študijem in tista spoznanja, ki jih študent ne more dobiti iz učbenika in drugih virov. Učitelji usmerjajo razvoj spretnosti, ko je potrebno določeno spretnost pokazati. Torej naj bi učitelj na predavanjih predvsem pomagal študentom, da si bodo znali bolje razlagati, graditi in preverjati lastno znanje (Puklek Levpušček & Marentič Požarnik, 2005, str. 24-25).

Med aktivnosti, ki jih usmerjajo študentje-kolegi, spadajo različne skupinske oblike dela ter razprave. Pogosto vodenje prevzamejo študentje sami. Med aktivnosti, ki jih usmerja študent sam, spada samostojen študij iz raznih virov, kar za mnoge predstavlja bistvo univerzitetnega študija. Vendar mnogi to aktivnost omejujejo na »pripravo na izpite«, pri čemer je študent pogosto prepuščen sam sebi in opremljen le z zapiski s predavanj in z dolgimi seznamami »obvezne literature«. (Puklek Levpušček & Marentič Požarnik, 2005, str. 25-26).

Osnovne sposobnosti na katere se morajo osredotočiti študentje za uspešen študij so (Pauk & Owens, 2010):

- **Osredotočanje:** osredotočite se le ne tisto kar je zares pomembno. Osredotočanje je ne samo pomemben del koncentracije, ampak tudi pomoč pri izbiranju glavnih podatkov od manj pomembnih, ki po navadi spremljajo učečo se snov.
- **Pregled nad snovjo:** naj bo širši, saj imamo le tako lahko pregled nad celotno snovjo. S širokim pogledom nad snovjo tudi lažje najdemo potrebne informacije.
- **Okvirjanje:** omogoča intenzivnejši in bolj fleksibilen način za učenje snovi. Pomeni sposobnost za hitro dojetje novih informacij v raznih oblikah zapisov.
- **Povzemanje informacij:** pomeni zgoščevanje informacij. Povzemanje glavnih informacij pri odstavku, članku, knjigi ali strani je zelo pomemben dejavnik uspešnega učenja.
- **Planiranje časa:** uporabite enega od že obstoječih sistemov planiranja svojega časa. Uporabite koledar, zapiske ali opomnike ter si tako organizirajte čas za učenje.
- **Spraševanje:** vodi k aktivnemu učenju, zato je pomembno, da si postavljamo vprašanja in nato na njih odgovarjamo. S tem ko si zastavljamo vprašanja in odgovore se učinek pomnjenja povečuje.
- **Grozdjenje informacij:** pomeni, da povežemo informacije v kategorije, vzorce in skupine. Ko se naučimo novo snov, le to zavestno povežemo s katero od že naprej narejenih skupin.
- **Samo-usmerjanje:** je zmožnost, da se učimo samostojno in zavedanje da s svojimi dejanji udeležujemo svojo usodo. Poleg tega samo-usmerjanje vključuje tudi motivacijo ter lastne cilje, ki jih imamo in nas vodijo skozi študij.

2 ZNANJE

V tem poglavju predstavljam teoretični pomen znanja, njegove vrste in Bloomovo taksonomijo znanja.

2.1 Opredelitev znanja

V tem poglavju bom predstavila kaj znanje teoretično pomeni in kako ga razdelimo. Znanje je poznavanje dejstev, informacije, vedenje, razgledanost, splošno znanje, razumevanje in uporaba (v smislu: nekaj kar izvemo oz. pridobimo, znamo uporabiti v novih situacijah), zmožnost za reševanje problemov, zmožnost samostojnega in kritičnega razmišljanja, veščine in spretnosti, pa tudi: bogastvo, pogoj za uspešnost in uveljavljanje, svoboda, odpiranje novih vrat in podobno. Pojmovanje znanja dan danes torej že presegajo enačenje znanja z vsebinskim znanjem v najožjem pomenu besede, npr. zgolj kot dejstev, informacijo oziroma poznavanje konkretnih vsebin. Te se pogosto (kljub naprednim didaktičnim teorijam) vztrajajo v zdravorazumskih pojmovanjih in se odražajo tudi v praksi. Morda je še največ poudarka na pomembnosti razumevanja in uporabe, vse bolj pa gre hkrati z razmislekom o znanju tudi za razmislek o samostojnem razmišljanju (Rutar Ilc, 2003, str. 12-13).

Prehajamo v ekonomijo znanja, to pomeni, da se moramo izobraževati prav vsi. Vse več je dokazov, da postaja vseživljenjsko izobraževanje soznačica za vseživljenjsko zaposlitev. Več kot imamo znanja, bolj smo cenjeni v družbi znanja (Brečko, 2002, str. 7-8).

O znanju govorimo tedaj, kadar je spominsko gradivo besedno. Posameznik ga izraža s pojmi, besednimi opisi, sodbami, sklepi in definicijami. Znanje temelji na pomenu. Razlikujemo različne ravni znanja. Na najnižji ravni učenec sprejme zgolj podatke in ji ne poveže med seboj. Podatki ostanejo nepovezani zaradi različnih vzrokov, največkrat zaradi navade samodejnega učenja, pri katerih učenec ne misli na to, kar se uči. Na višjih ravneh pa učenec podatke razčlenjuje in povezuje, na še višjih ravneh pa o njih presoja, sklepa in išče zakonitosti (Pečjak, 2001, str. 48).

Zdravorazumsko pojmovanje, da je znanje zgolj zaloga konkretnih vsebin, je torej preseženo. Vendar pa poudarjanje pomena uporabnosti in razumevanja ter zmožnosti reševanja problemov ne izčrpa vse raznovrstnosti znanja. (Rutar Ilc, 2003, str. 16).

Ena od najbolj znanih delitev znanja je na (Rutar Ilc, 2003, str. 16):

- **Deklarativno znanje** predstavljajo podatki, pa tudi dejstva, prepričanja, mnenja in bolj kompleksna vsebinska znanja kot npr: razlage, teorije in interpretacije ipd.
- **Proceduralno znanje** so postopki za uporabo znanja, v določenih procesih ali rutinah (npr. obvladovanje merjenje dolžin, mikroskopiranje, obvladovanje računskih operacij) in

se izkazuje z ustreznimi praktičnimi aktivnostmi.

- Pri **kondicionalnem znanju** pa gre predvsem za ugotavljanje, kdaj, kje in zakaj uporabiti proceduralno in deklarativno znanje. Vključuje npr. načrtovanje in kombiniranje strategij za reševanje problemov (npr. vedeti, katere postopke vključiti v reševanje problemov).

Alexander in drugi (1991) (v Rutar Ilc, 2003, str. 16) razlikujejo dve stopnji zavedanja o znanju: prikrito in eksplicitno znanje in tri vrste informacij, zajetih v znanju: konceptualno, metakognitivno in sociokulturno znanje. Prikrito ali tiho znanje je znanje, ki vpliva na kognitivno procesiranje, vendar se ga učenec po navadi ne zaveda. To znanje si učenci pridobijo z izkušnjami in se avtomatično procesira.

Eksplicitno znanje lahko učenec zavestno nadzira. Obstajata dve vrsti eksplicitnega znanja: konceptualno in metakognitivno. Konceptualno znanje je lahko vsebinsko ali diskurzivno. Nanaša se na znanje o fizičnem, socialnem in miselnem svetu. Diskurzivno znanje pa vključuje informacije o oblikah in funkcijah jezika ter drugih simbolnih sistemov, ki služijo za izražanje in prenašanje konceptualnega znanja. Metakognitivno znanje pa se kaže v aktivnem »poizvedovanju« po znanju, po njegovem nastajanju, vrednosti in omejitvah. Gre za refleksijo o znanju kjer vedno bolj poudarjajo pomen metakognitivnega znanja. V eksplicitno znanje se lahko spremeni tudi prikrito znanje, ko postane predmet našega razmišljanja. Posebna vrsta znanja je tudi sociokulturno znanje. Sestavljajo ga akumulirana stališča in verovanja, ki se oblikujejo na temelju izkušenj v socialnem in kulturnem okolju. To znanje po navadi pripada prikritemu znanju, lahko pa je tudi eksplicitno (Rutar Ilc, 2003, str. 17).

2.2 Bloomova taksonomija znanja

Taksonomija pomaga sistematično razvrstiti pojave v skladu z določenimi načeli. Bloomova taksonomija vsebuje tri področja ciljev, kar prikazuje slika 3: pretežno spoznavne (kognitivne), čustveno-motivacijske oziroma vrednostne in spretnostne. Ti cilji so razvrščeni hierarhično, od nižjih proti višjim stopnjam, tako da običajno višja stopnja obsega tudi nižje. Najbolj podrobno so opredeljeni spoznavni cilji (Marentič Požarnik & Peklaj, 2002, str. 53).

Študent prepozna ali po spominu obnovi razna dejstva, podatke, definicije pojmov, postopke in teorije v približno taki obliki, kot jih je osvojil. (Marentič Požarnik & Peklaj, 2002, str. 56). Poznavanje se kaže kot prepoznavna ali obnova (priklic) dejstev, podatkov oz. informacij, terminov, simbolov, pravil in postopkov. Bloom poznavanje med drugimi opredeljuje kot »priklic ali prepoznavanje vrste specifičnih elementov predmetnega področja, ki ne sledijo nujno eden iz drugega in brez nuje po razumevanju ali sistematiziranju«. Kot poznavanje štejemo tudi obnavljanje razlag in interpretacij, če so le-te nepredelana ponovitev že prej podanega. Zadostni pogoj za znanje na stopnji poznavanja je zapomnitev. Če z nekim vprašanjem povprašujemo po poznavanju, je lahko za odgovorom tudi razumevanje, vendar pa razumevanje ni pogoj, da na vprašanje ustrezno odgovorimo. Zadošča le zapomnitev. Če pa hočemo preveriti razumevanje, moramo povprašati drugače (Rutar Ilc, 2003, str. 68).

2.2.1 Razumevanje

Razumevanje študent dokaže na različne načine, največkrat tako, da osvojeno znanje preoblikuje, pove »s svojimi besedami« ali nek pojav razloži. Dokaz razumevanja je tudi, da snov prevede iz ene simbolične oblike v drugo (ne gre le za prevajanje iz enega jezika v drugega, ampak tudi iz formule ali diagrama v besedno obliko, iz notnega zapisa v petje), in zmožnost napovedovanja (ekstrapolacije), kaj iz določenih podatkov, npr. v tabeli ali diagramu, neposredno sledi (Marentič Požarnik & Peklaj, 2002, str. 56).

Poznavanje samo po sebi niti ne predstavlja, niti ne izključuje uporabe. Vendar pa še Bloom priporoča, da bi si vsi učitelji in šolski sistemi prizadevali, da bi bilo prav vsako pridobljeno znanje povezano z razumevanjem in na neki način uporabno, bodisi za reševanje problemov bodisi spoznavnih učinkov, ki služijo čisto osebnemu zadovoljstvu. Razumevanje se kaže kot povzemanje bistva sporočil na temelju lastne miselne predelave s svojimi besedami. Dokazuje ga zmožnost sklepanja na principe in zakonitosti iz primerov, dajanje primerov in podajanje razlag, prilagojenih različnim poslušalcem oz. za različne namene (Rutar Ilc, 2003, str. 69).

2.2.2 Uporaba

Študent dokaže uporabnost svojega znanja ali je zmožen na osnovi naučenih pojmov, pravil, formul, zakonitosti rešiti zanj nov problem ali nalogo. Gre za prenos naučenega v razmeroma nove situacije, bodisi teoretične ali poklicne, kar je zlasti pomembno na primer pri tehničnih ali medicinskih študijah (Marentič Požarnik & Peklaj, 2002, str. 56).

S pomočjo principov in zakonitosti, ki jih razumemo, razlagamo nove problemske situacije. Razlika med razumevanjem in uporabo, ki je sicer marsikdaj zabrisana oz. težko določljiva, je torej prav v tem. Na tej ravni so problemi in situacije lahko podobne tistim iz pouka, a z nekaterimi elementi novosti oz. nesorodnosti. Problem ne sme biti rešljiv rutinsko s ponavljanjem natančnega poteka reševanja podobnega problema v razredu (Rutar Ilc, 2003, str. 71).

2.2.3 Analiza

Pri cilju na ravni analize ugotavljamo, ali je študent sposoben neko sporočilo (literarno delo, opis, poročilo o projektu, eksperiment) razčleniti tako, da postanejo sestavine in odnosi med njimi jasni (Marentič Požarnik & Peklaj, 2002, str. 56). Na nek način so elementi analize prvi pogoj miselne operacije. Vendar pa včasih glede na cilje želimo posebej izpostaviti vidik analize oz. nam je analiza sama po sebi namen (Rutar Ilc, 2003, str. 71).

2.2.4 Sinteza

Sinteza pomeni združevanje prej osvojenih delov znanja v novo celoto. Vključeni so elementi ustvarjalnosti, kot na primer pri pisanju kakovostnega eseja ali prostega spisa ali pri samostojnem načrtovanju eksperimenta ali strokovne akcije. Diplomsko dela naj bi v najboljšem primeru pomenila sintezo znanja iz več predmetov pri zasnovi nove rešitve (Marentič Požarnik & Peklaj, 2002, str. 57).

Gre za samostojno interpretiranje še nepoznane problemske situacije in za samostojno načrtovanje strategij, ne pa za obnavljanje nekoč prej pripravljenih oz. naučenih postopkov ali interpretacij. Ravnanja na tej stopnji odlikujeta kreativnost in divergentnost. Odgovori so novi, enkratni. Naravnanje na to taksonomsko stopnjo od učitelja zahteva, da ni več toliko prenašalec znanj, ampak bolj animator (Rutar Ilc, 2003, str. 72).

2.2.5 Vrednotenje ali evalvacija

Študent je na tej stopnji zmožen izraziti svojo vrednostno sodbo o določeni metodi, strokovni rešitvi, argumentu, izdelku. Ta sodba naj temelji na osvojenih spoznanjih in na izdelanih kriterijih. Kriteriji so lahko notranji (veljavni za določeno področje) ali zunanji. Tu gre tudi za pogosto zapostavljen cilj razvijanja kritičnega mišljenja (Marentič Požarnik & Peklaj, 2002, str. 57).

Ta kategorija združuje vse prejšnje in jih presega oz. povezuje z nekognitivnimi. V nasprotju z zdravorazumskim, intuitivnim vrednotenjem gre za sistematično vrednotenje, ki izhaja iz globokega razumevanja in analize v skladu z določenimi kriteriji (Rutar Ilc, 2003, str. 73).

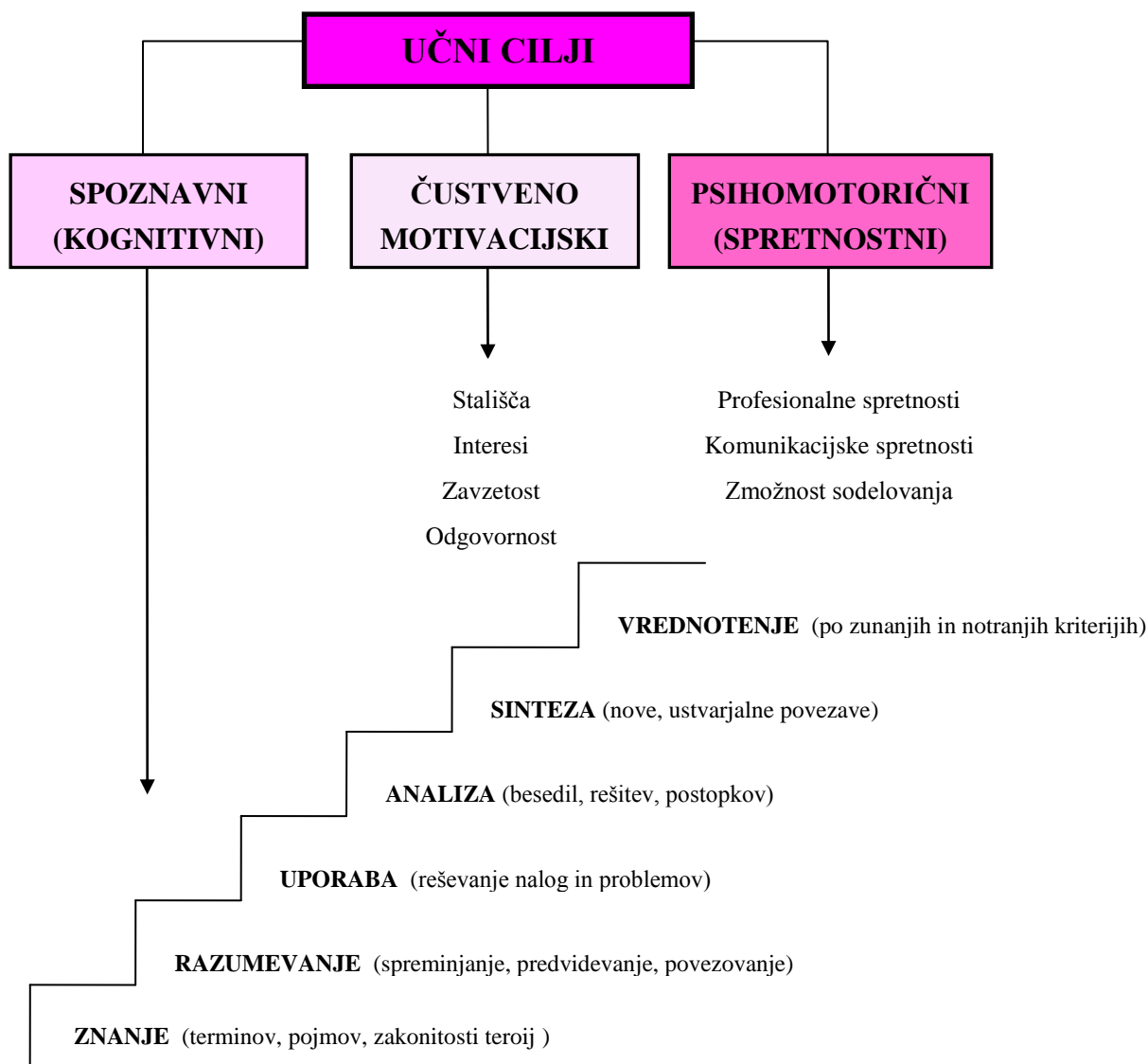
Kriteriji so lahko notranji (Rutar Ilc, 2003, str. 73):

- presoja primernosti, relevantnosti in izčrpnosti podatkov,
- presoja primernosti in zanesljivosti opazovanj, postopkov in instrumentiranja oz. opreme,
- presoja dela, dokumenta glede na konsistentnost navedenih argumentov, odnose med predpostavkami, evidencami in sklepi in
- prepoznava vrednost in gledišč, uporabljenih v določeni presoji dela in prepoznava predsodkov in emocionalnih dejavnikov.

Kriteriji so lahko zunanji (Rutar Ilc, 2003, str. 73):

- primerjava z drugim relevantnim delom in
- presoja po danih kriterijih ali standardih (npr. estetskih, spoznavnih, izraznih, ekonomskih, okoljskih, etičnih, pragmatičnih).

Slika 3: Taksonomija (klasifikacija) učnih ciljev po Bloomu in sodelavcih

Vir: B. Marentič Požarni & C. Peklaj, *Preverjanje in ocenjevanje za uspešnejši študij*, 2002, str. 54.

3 RAZISKAVA O UČENJU ŠTUDENTOV V SLOVENIJI

3.1 Problem

V današnjih časih študentje iščejo čim hitrejšo pot od učenja do znanja, kar pa jih lahko zanese s prave poti in privede do nekakovostnega in napačno pridobljenega znanja, kar se lahko pokaže tudi v negativni oceni. Pomen znanja v uspešnih državah naglo narašča, med njimi je tudi Slovenija, saj moramo naše znanje dobro ohraniti in obdržati na svojem ozemlju, zato je potrebno ugotoviti kako je s tem področjem pri naših študentih.

3.2 Naloga

Učenje je za marsikaterega študenta pred izpitnim obdobjem pereč problem, ker ne ve kako bi se lotil učenja, da bi bilo kar se da koristno in učinkovito. Za nekatere študente je učenje mala malica, za druge pa je večji problem, saj ne vedo kako naj se ga lotijo, ponavadi pa je že prepozno, ko z njim začnejo, saj se lotijo učenja z napačne smeri. Spet drugi namenijo učenju veliko svojega časa, vendar na koncu svojega izobraževalnega ciklusa, niso zadovoljni z oceno. Nekateri študentje hitro pozabijo naučeno gradivo, spet drugi ga obnavljajo na vsakem koraku. Smo ljudje, ki se lahko učimo s slikami, besedami, ter zvoki, nekateri študentje pa uporabljajo vse prej naštete vrline, da naučeno gradivo kar se da dobro dekodirajo v spomin. Nekateri študente moti pri učenju vsak šum, ki se je zgodil pri učenju, spet drugega ne moti ničesar in ima pri učenju prižgan radio ali televizijo. Študentje se učenja pogosto lotijo individualno, saj na skupinjsko učenje sploh ne pomislijo. Cilj empiričnega dela je s pomočjo ankete ugotoviti značilnosti učenja študentov v Sloveniji. Konkretno sem naredila raziskavo, kdaj in kako in koliko se študentje učijo. Ali se sploh učijo in koliko časa za to porabijo, kaj jih pri tem ovira, motivira, demotivira in ali je njihov cilj samo diploma ali znanje, ki ga ob študiju pridobijo.

3.3 Potek

3.3.1 Anketa

Anketa je najznačilnejše orodje pri pridobivanju pomembnih podatkov s pomočjo katerega naredimo raziskavo ter analizo določenega področja. Odločila sem se, da naredim anketo med študenti različnih fakultet, starosti ter letnikov v Sloveniji. Anketa je vsebovala zaprta vprašanja. Pri nekaterih vprašanjih sem uporabila 5 stopenjsko intervalno lestvico od 1 do 5, kjer pomeni številka 1 manjšo vrednost, v naspornem intervalu ima številka 5 večjo vrednost. Anketirani študent je obkrožil svoje strinjanje oziroma nestrinjanje na podane trditve. Anketa je predstavljena v Prilogi 1.

3.3.2 Značilnosti vzorca

Vzorec, ki predstavlja anketirano populacijo, so študentje različnih fakultet z različno stopnjo študija (dodiplomski, podiplomski), letnikov in starosti v Sloveniji. Anketiranih študentov je skupno 106.

3.3.3 Način zbiranja podatkov

Junija in julija je potekalo izpolnjevanje ankete študentov različnih visokošolskih programov, tako visokošolskega, univerzitetnega kot magistrskega programa fakultet v Sloveniji. Zbiranje podatkov je potekalo 10 dni. Anketo sem pošiljala po elektronski pošti ter jo delila v fizični

obliki. Čas, katerega so anketiranci rabili za izpolnjevanje ankete ni bil večji od 5 minut. Vseh rešenih anket je bilo 106.

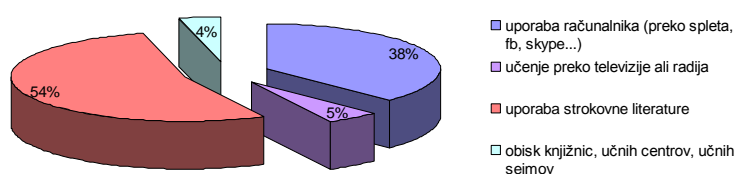
3.4 Rezultati in interpretacija ankete

V anketi je sodelovalo 81 % žensk in 19 % moških, (glej sliko 8, Priloga 2). Starostna struktura v vzorcu je od 18 do 26 let in več, (glej sliko 9, Priloga 2). Povprečna ocena študentov dosega, (slika 10, priloga 2) pozitivno oceno (6) kar znaša 3 % vseh vprašanih. Zadostno oceno (7) dosega 37 % vseh vprašanih študentov. Dobro oceno (8) dosega 45 % anketiranih študentov v vzorcu. Prav dobro oceno dosega (9) 12 % in odlično oceno doseže (10) 3 % anketiranih študentov. Iz 1. letnika visokošolskega programa je odgovorilo na anketo 7 % vseh vprašanih, iz 2. letnika je odgovarjalo na anketo 5 %, iz 3. letnika pa 12 % anketiranih; absolventov pa je bilo 26 %. Iz 1. letnika univerzitetnega programa je odgovorilo 8 %, 2. letnika 1 %, 3. letnika 5 %, 4. letnika 9 %. Absolventov je bilo 16 %. Študentov magistrskega programa, ki so rešili anketo je bilo iz 1. letnika 7 %, iz 2. letnika 2 %. Absolventov je bilo 2 % vseh anketiranih (glej sliko 11, Priloga 2). Struktura študentov po regijah je sledeča: iz gorenjske regije je bilo 7 študentov, kar je 7 %. Iz goriške regije 10 študentov, kar znaša 9 %, iz obalno-kraške regije sta zastopala samo 2 študenta, kar je 2 %. Iz osrednjeslovenske regije prihaja 52 študentov, kar znaša 49 %, podravska regija je imela 1 študenta, kar je 1 %, iz notranjsko-kraške regije prihaja 5 študentov, kar je 5 % anketiranih. Iz jugovzhodne Slovenije prihaja 22 študentov, kar je 21 % vprašanih, savinjska in pomurska regija imata 3 študente, kar v deležu znaša 3 %. Spodnjeposavska regija samo 1 študenta, kar je 1 % vprašanih, iz koroške in zasavske regije ni bilo študentov (glej sliko 12, Priloga 2).

Vprašanje: Katerega sodobnega načina učenja se najrajši poslužujete?

Analiza ankete je pokazala, kar prikazuje spodnja slika 4, da se študentje najmanj poslužujejo učenja preko televizije in radija; takšnih je 5 % vprašanih. Obisk knjižnice, učnih sejmov in učnih centrov obiskuje samo 4 % anketiranih študentov. Uporaba računalnika uporablja 38 % anketiranih študentov. Največ, to je 54 % vseh anketiranih, uporablja pri študiju strokovno literaturo.

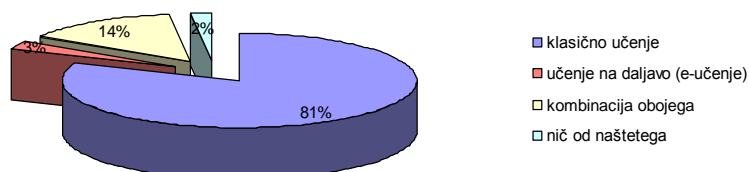
Slika 4: Sodobni načini učenja študentov

Vprašanje: Katerega učenja se najrajši poslužujete?

Na vprašanje katerega načina učenja se študentje najraje poslužujejo, je prikazano na sliki 5. Najrajši se uči po klasični metodi 81 % študentov. Takih, ki kombinirajo klasično učenje in učenje na daljavo je 14% študentov, na daljavo se uči 3 % anketiranih študentov in 2 % študentov nima definiranega načina po katerem bi se učili.

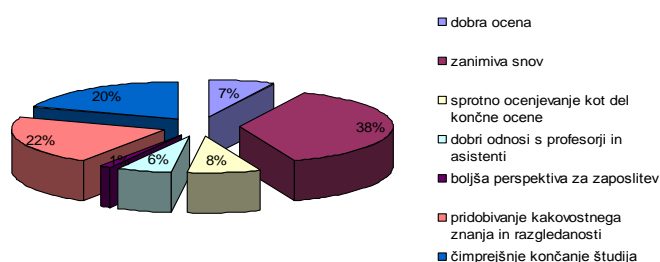
Slika 5: Grafični prikaz rezultatov na vprašanje katerega učenja se najrajši poslužujete

Vprašanje: Kaj vas najbolj motivira pri učenju?

Motivacija pri učenju spodbuja študente k aktivnem učenju. Slika 6 prikazuje, da študente najbolj motivira zanimiva snov, ki se jo učijo, kar je potrdilo 38 % vseh anketiranih študentov. Sledi pridobivanje kakovostnega znanja in razgledanosti z 22 %. 20 % anketiranih študentov najbolj motivira čimprejšnje končanje študija, sprotno ocenjevanje kot del končne ocene motivira 8 % anketiranih študentov. Dobra ocena motivira 7 % anketiranih študentov, dobri odnosi s profesorji in asistenti 6 % vseh anketiranih. Kot boljšo perspektivo za zaposlitev pa motivira le 1 % vseh vprašanih študentov. Na ponujena odgovora učenje kolegov in pridobivanje ugleda v družbi pa študente ne motivira.

Slika 6: Motivacija učenja študentov

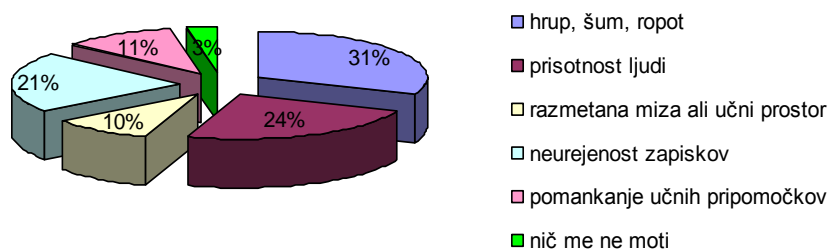
Vprašanje: Kaj vas demotivira pri učenju?

Študente mnogi demotivatorji odbijajo od učenja, (glej sliko 1, Priloga 2). Raziskava je pokazala, da 47 % anketiranih študentov demotivira nezanimivost učne snovi, 20 % slaba razlaga profesorja. Težka snov zaradi katere je potrebno več truda demotivira 19 % anketiranih, 10 % jih demotivira nedosegljivo študijsko gradivo, najmanj jih demotivirajo slabi odnosi z profesorji in asistenti s 4 %.

Vprašanje: Kateri moteči dejavniki vas najbolj motijo pri učenju?

Moteči dejavniki pri učenju velikokrat delujejo demotivirano, saj študenta ne pritegnejo k učnim dejavnostim, ampak ga pri tem zmotijo, da njegov učni proces ne teče tako kot bi moral in zato ni kakovosten kot bi moral biti. Rezultati ankete so pokazali, kar prikazuje spodnja slika 7, da študente pri učenju najbolj moti hrup, šum ter ropot, saj kar 33 študentov odgovorilo na to vprašanje, da jih ta moteči dejavnik najbolj moti pri učenju. Procentualno to znaša 31 % vseh vprašanih pri anketi. Zelo jih tudi moti prisotnost drugi ljudi v prostoru, na kar je odgovorilo 25 študentov, kar znaša 24% vprašanih. Sledi, neurejenost zapiskov, ki moti 22 študentov, kar znaša 21 % vprašanih,. Pri učenju pomanjkanje učnih pripomočkov, kot so naprimer zvezki, knjige, svinčniki, barvice itd. moti 12 vprašanih študentov, kar je 11 %. Razmetana miza ali učni prostor moti 11 študentov, kar je 10 % vseh vprašanih. Med anketiranimi so tudi študentje, ki jih pri učenju ne moti ničesar; takšni so 3 študentje, kar znaša 3 % takšnih povprašanih študentov.

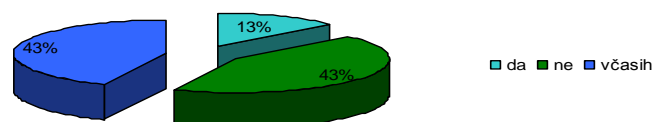
Slika 7: Moteči dejavniki, ki študente najbolj motijo pri učenju

Vprašanje: Ste pristaš sprotnega učenja?

Sprotno učenje je zvezda stalnica študentov, ki ga izvajajo vsakodnevno, spet drugi ga nikoli ne izvajajo. Rezultati ankete so pokazali, kar prikazuje tudi spodnja slika 8, da se sprotnega učenja poslužuje 14 študentov, kar je 13 % anketiranih, včasih se uči sproti 46 vprašanih, kar je 43 % anketiranih. Sprotnega učenja pa ni večjih 46 vprašanih študentov, kar je 43 % anketiranih študentov in študentk.

Slika 8: Sprotno učenje

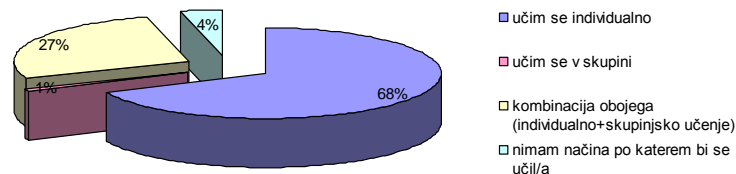

Vprašanje: Na kakšen način se učite?

Načinov po katerih se študentje učijo je lahko več, med njimi sta individualno in skupinsko učenje. Rezultati ankete vseh vprašanih študentov so pokazali kar prikazuje spodnja slika 9,

da se individualno uči 72 študentov, kar je 68 % vseh študentov. 1 študent se uči samo v skupini, kar ne presega 1 % vseh vprašanih, kombinacijo individualnega in skupinjskega učenja izvaja 29 študentov, kar je 27 % anketiranih študentov. Med študenti, so tudi takšni, ki nimajo načina po katerem bi se učili, takšni so 4 študentje, kar je 4 % vseh vprašanih.

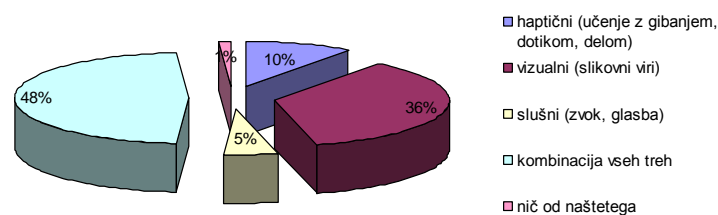
Slika 9: Načini učenja študentov

Vprašanje: Med kateri stil učenja menite da spadate?

Po mnenju anketiranih študentov, kar prikazuje spodnja slika 10, se na haptični stil učenja uči 11 vprašanih, kar je 10 % anketiranih študentov. To pomeni, da si študentje najlažje zapomnijo stvari takrat ko se gibljejo ali ko so dejavni. Na podlagi slikovnega vira se uči 38 študentov, kar je 36 % študentov. Študentov, ki si najlažje zapomnijo študijsko snov na podlagi tistega kar slišijo je 5, kar je 5 % vseh vprašanih. Kombinacijo učenja z gibanjem, slikovnega vira ter učenja z glasbo uporablja največ to je kar 51 vseh vprašanih, kar znaša 48 % vseh anketiranih študentov. Delež vprašanih študentov, je tudi takih, ki ne presegajo 1 % in so mnenja, da jim nič od naštetega ne ustreza.

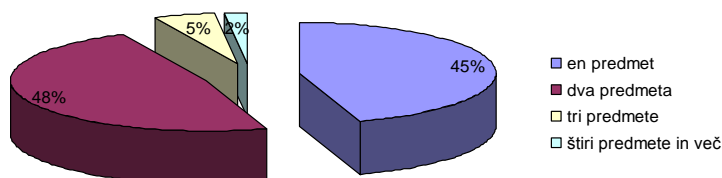
Slika 10: Stili učenja študentov

Vprašanje: Koliko predmetov se lahko največ učite na dan?

Študentje se lahko na dan učijo različno število predmetov. Eni se lahko na dan učijo samo en predmet, spet drugi se lahko učijo dva, tri ali tudi več predmetov. Na spodnji sliki 11, je prikazano, da se 45 % anketiranih študentov lahko na dan uči en predmet. Dva predmeta se lahko uči 48 % vseh anketiranih, tri predmete se lahko na dan uči 5 % vseh anketiranih. Štiri predmete in več se lahko uči le 2 % vseh anketiranih študentov.

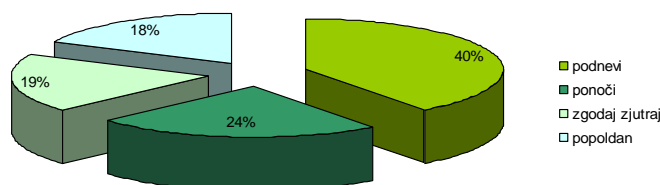
Slika 11: Število predmetov, ki se jih študentje lahko učijo na dan

Vprašanje: Kdaj se najrajši učite?

Študentje se lahko učijo različne dele dneva, nekateri so bolj nočni tipi, drugi se učijo samo podnevi. Nekaterim prija učenje v jutranjih urah, ko so možgani najbolj spočiti. Raziskava med študenti je pokazala, kar prikazuje spodnja slika 12, da se študentje najrajši učijo podnevi. Na to vprašanje je odgovorilo 42 študentov, kar predstavlja 40 % vseh vprašanih. Ponoči se uči 25 študentov, kar je v deležu 24 %. Jutranjih tipov je 20 študentov, kar je 19% anketiranih študentov, v popoldanskem času, se jih uči 19, kar je 18 % anketiranih.

Slika 12: Namenjenost učenja študentov po delih dneva

Vprašanje: Koliko časa ste lahko dnevno skoncentrirani za učenje?

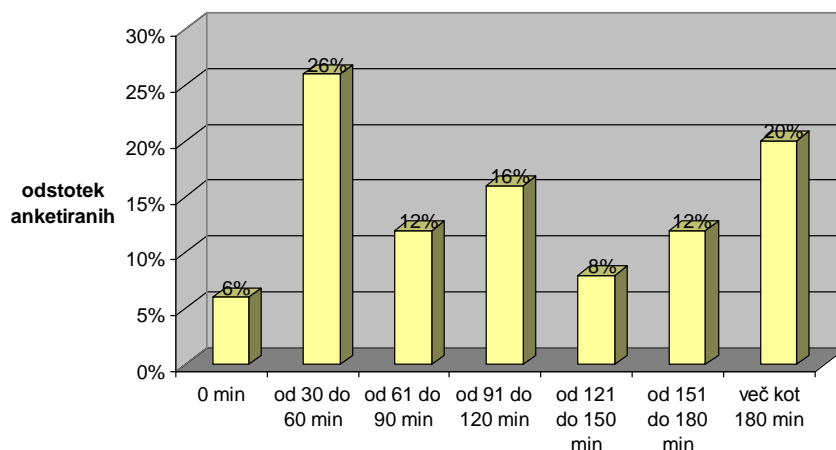
Dnevna koncentracija je zelo pomembna pri učenju. Raziskava med študenti je pokazala, (glej sliko 2, Priloga 2), da je za 45 min dnevnega učenja skoncentriranih 6 študentov, kar predstavlja 6 % vseh anektiranih. Eno uro dnevno je skoncentriranih 17 študentov, kar je 16 % vseh vprašanih študentov. Eno uro in pol je skoncentriranih za učenje 12 študentov, kar je 11 % vseh vprašanih, dve in tri ure je skoncentriranih 15% vseh študentov, kar je 16 vseh vprašanih. Največ, kar 180 minut in več pa je lahko skoncentrirano za učenje 39 študentov, kar pa je 37 % vseh vprašanih.

Vprašanje: Koliko časa dnevno namenite učenju?

V anketi me je tudi zanimalo, koliko časa študentje dnevno namenijo učenju. Spodnja slika 13 prikazuje, da se dnevno ne uči 6 % anketiranih, kar je 6 študentov od vseh vprašanih. Od pol ure do ene ure svojega dnevnega časa 28 študentov namenijo učenju, kar je 26 % vseh anketiranih. Učenju namenijo od ene ure do ure pa pol dnevnega časa 13 študentov, kar je 12

% . Od ene ure pa pol do dveh ur nameni svojega časa 17 študentov, kar je 16 % vseh vprašanih študentov. Za svoje učenje nameni od dveh ur pa do dveh ur in pol 8 študentov, kar je 8 % anketiranih. Od dveh ur pa pol do treh ur nameni svoj čas za učenje 13 študentov, kar je 12 % anketiranih. Več kot tri ure pa nameni učenju 21 študentov, kar je 20 % vseh vprašanih. Iz tega vprašanja sklepam, da več kot tretjina anketiranih študentov in študentk posveti svoj čas učenju, kar je zelo dobro.

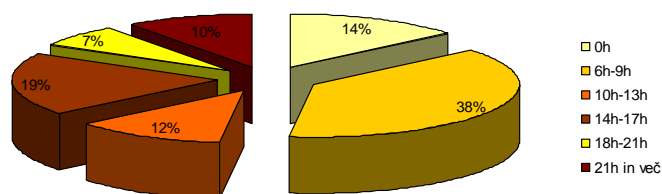
Slika 13: Dnevno učenje študentov

Vprašanje: Koliko časa tedensko namenite za študij namenjen predavanjem, vajam ter seminarjem?

Študijske obveznosti kot so obisk predavanj, vaj ter seminarjev, igrajo poglavitno vlogo pri učenju. Pri nekaterih predmetih je obvezno obiskovati vaje ali seminarje, v naspotnem primeru ne smeš pristopiti k končnem izpitu. Tako fakulteta študente prisili, da so primorani hoditi na predavanja, vaje ali seminarje, tudi če študentje nebi tega hoteli. V anketi me je zanimalo, koliko časa študentje tedensko namenijo svojega časa za obisk predavanj, vaj ter seminarjev, kar prikazuje spodnja slika 14. Zanimiv je odgovor študentov, da nič tedenskega časa ne nameni študiju na fakulteti 14 % vseh vprašanih, kar pomeni, da ne obiskujejo študijskega procesa na fakulteti. Od 6 ur pa do 9ur tedenskega študijskega procesa nameni 38 % vprašanih študentov. Od 10 ur pa tja do 13 ur tedenskega študijskega procesa, ki je namenjen vajam, predavanjem in seminarjem je naklonjeno 10 % vseh vprašanih. Od 14 ur pa tja do 17 ur tedenskega študijskega procesa, ki je namenjen vajam, predavanjem in seminarjem je naklonjeno 19 % vseh vprašanih. Od 18 ur pa tja do 21 ur tedenskega študijskega procesa, pa obiskuje 7 % vseh vprašanih študentov od vseh 106. 21 ur in več pa nameni predavanjem, vajam ter seminarjem, kar je 10 % anketiranih.

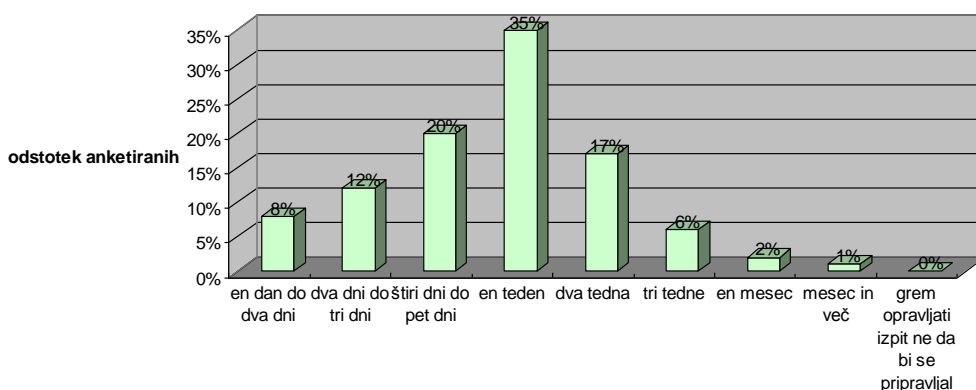
Slika 14: Tedenski čas namenjen predavanjem, vajam in seminarjem

Vprašanje: Koliko dni pred izpitom potrebujete, da se pripravite za uspešno opravljen izpit?

Čas, katerega namenijo študentje svojemu intenzivnemu učenju se lahko od posameznika do posameznika razlikuje. Med študenti, so takšni, ki rabijo več dni ali tednov, da se naučijo snov za pozitivno opravljen izpit, spet drugi snov samo slišijo na predavanjih ali samo preberejo zapiske in jim zadostuje, za uspešno opravljeni izpit. Iz ankete je razvidno, kar prikazuje spodnja slika 15, da je 8 študentov takih, ki rabijo en dan do dva dni da se pripravijo na uspešno opravljen izpit, kar predstavlja delež 8 % vseh vprašanih študentov. Delež študentov, ki rabijo dva do tri dni za pozitivno opravljen izpit je 12 %, kar je 13 študentov. Malce več je takšnih študentov, ki rabijo štiri do pet dni učenja, takšnih je 21 anketiranih študentov, kar je v deležu 20% vseh anketiranih. Anketa je pokazala, da 37 študentov rabi en teden učenja za pozitivno oceno, kar je 35 % vseh vprašanih. Delež študentov, ki rabijo dva tedna učenja je 17 %, takih ki rabijo tri tedne je 6 %, tistih z učenjem enega meseca je 2 %, in takih ki se učijo en mesec in več ne presegajo vrednosti 1 %. Med anketiranimi, ni bilo nobenega takšnega študenta, ki bi šel opravljati izpit, ne da bi se pred tem študijsko pripravljajal.

Slika 15: Učenje študentov po dnevih, za pozitiven opravljen izpit

Vprašanje: Svoj čas za študij znam brez težav dobro ter uspešno organizirati

Čas za študij moramo znati brez težav dobro organizirati, brez tega ne moremo narediti načrta. Analiza ankete je pokazala (glej sliko 3, Priloga 2), da se z trditvijo, ki pravi, da znajo študentje svoj čas brez težav dobro in uspešno organizirati, povsem strinja 23 % vprašanih.

Delno se strinja 48 % anketirancev. Takšnih ki se ne strinjajo s trditvijo je 23 % študentov, nikakor se ne strinja 8 % vseh povprašanih študentov.

Vprašanje: Ali si sestavite načrt, v katerem predvidite, kaj, kdaj in koliko se boste učili?

V ekonomiji in na drugih področjih je načrtovanje velikega pomena. Načrt je vnaprej določeno zaporedje dejanj, katerih namen je doseganje določenega cilja. Načrtovanje je postopek izdelave načrta. Tudi pri učenju ima načrt bistvenega pomena, saj z dobrim načrtom učenja pridemo do dobrega in uspešnega cilja; cilj pa je v tem primeru dobra ocena in pozitivno opravljen izpit. Cilj vsakega študenta je, da se čim več nauči in svoje pridobljeno znanje s pridom uporabi v prihodnosti. Analiza ankete je pokazala uporabo načrta pri učenju po mnenju študentov, kar prikazuje spodnja slika 16. Načrta pri učenju uporablja 58 % anketiranih študentov, kar je 61 študentov. Načrta pa nikoli ne uporablja 42 % vseh povprašanih študentov, kar je 45 študentov.

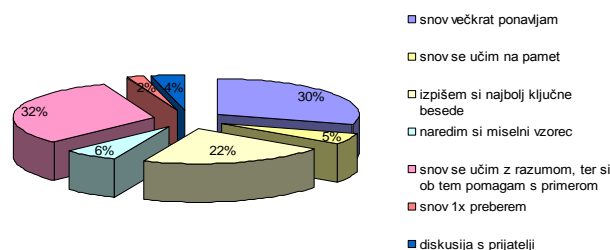
Slika 16: Uporaba načrta pri učenju po mnenju študentov

Vprašanje: Kako si najbolje zapomnite snov, ki se jo učite, da jo ne pozabite?

Pri učenju moramo uporabljati različne tehnike, da snovi med učenjem ne pozabimo. Po mnenju vseh anketiranih študentov, kar prikazuje spodnja slika 17, je 32 študentov takšnih, ki snov večkrat med učenjem ponavljajo, kar znaša v deležu 30 %. 34 je študentov, ki se snov učijo z razumom, ter si ob tem pomagajo tako, da si snov ponazarjajo s praktičnim primerom, kar je pritrnilo 32 % vseh vprašanih. 23 študentov, kar je 21 % vseh vprašanih si zapomni snov tako, da si izpiše najbolj ključne besede. Uporabo miselnega vzorca uporablja 6 študentov, kar je 6 % vseh vprašanih. Študentov, ki se učijo snov na pamet je 5, kar v deležu znaša 5 % vseh vprašanih študentov. Pogovor in diskutiranje s prijatelji uporabljajo samo 4 študenti, kar znaša v deležu 4 % anketiranih študentov. Študentov, ki snov samo enkrat preberejo sta samo 2, kar znaša 2 % vseh vprašanih.

Slika 17: Uporabljene tehnike učenja

Trditev: Med branjem učnega gradiva podčrtujem oz. označujem pomembno gradivo z različnimi barvami, črtami.

Učno gradivo beremo vedno s svinčnikom v roki. Med branjem gradivo podčrtujemo in si ga zapisujemo, po branju pa napravimo povzetke. Podčrtujemo samo pomembne stavke in ključne pojme. Pri podčrtavanju se držimo nekaterih pravil. Prvič moramo odstavek najprej prebrati in nato pomembne dele podčrtati. Drugič smemo podčrtati največ 20 odstotkov besedila. Če je podčrtana večina, postane nepregledna. Tretjič je koristno uporabljati načine podčrtavanja, na primer debelo in tanko črto, strnjeno, vijugasto ali prekinjeno. Nadvse primerne so barvaste črte (Pečjak, 1993, str. 32-33).

Analiza ankete je pokazala, (glej sliko 4, Priloga 2), da študentje med branjem učnega gradiva podčrtujejo oziroma označujejo gradivo z različnimi barvami in črtami, kar predstavlja v deležu 68 % vseh vprašanih, ki se je strinjalo z to trditvijo. Delno pa se je strinjalo, da besedilo podčrtujejo 19 % anketiranih študentov. Nikakor se ni strinjalo 7 % študentov, 4 % se ni strinjalo preveč in 3 % študentov je bilo takšnih, ki se jih trditev ne tiče.

Trditev: Pri učenju si vedno pomagam, da si naredim miselni vzorec

Miselni vzorci so nova tehnika zapisovanja, ki jo lahko uporabljamo ob številnih priložnostih. Miselni vzorec je morda na prvi pogled videti popolnoma neurejen in nerazumljiv. Toda ko ga izoblikujemo, ugotovimo, da je na splošno bolj strukturiran in bolj logičen, kot so linearni zapiski, kar omogoča, da hitreje najdete iskano informacijo. Klasično linearno zapisovanje je prezamudno, kajti večina ljudi si zapiše preveč besed. Namesto zapiskov si oblikujete miselne vzorce in prihranili boste čas. Da si zapomnimo ne potrebujemo veliko besed. Miselni vzorci učinkovito pripomorejo, da postanemo pri delu urejeni. Pri sestavljanju miselnih vzorcev lahko na različne načine uporabimo svojo kreativnost in domišljijo (Svantesson, 1992, str. 9-10).

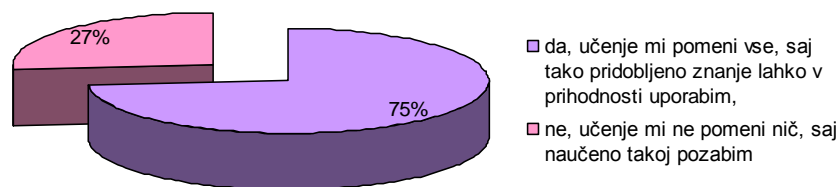
Analiza ankete je pokazala (glej sliko 7, Priloga 2), da si 6 % pomaga učiti z miselnim vzorcem, saj so anketiranci pokazali strinjanje s to trditvijo. Ravno nasprotno, da se nikakor ne strinjajo, da si pomagajo pri učenju z miselnim vzorcem je 32 % študentov odgovorilo negativno. Študentje niso naklonjeni izdelovanju miselnih vzorcev pri učenju, vendar menim, da bi bilo bolje, da spremenijo učenje na le to. Takšnih, ki se ne strinjajo preveč jih je 27 %, takšnih ki se delno strinjajo je 16 %, tistih ki se jih trditev ne tiče pa 19 % študentov.

Trditev: Vam učenje ter posledično pridobljeno znanje pomeni veliko?

V času izobraževalnega procesa se študentje učijo in obiskujejo predavanja, da pridobijo čim več dobrega in kakovostnega znanja. Raziskava ankete je pokazala, kar prikazuje spodnja slika 18, da učenje ter posledično pridobljeno znanje pomeni zelo veliko 79 anketiranim študentom, kar znaša v deležu 75 % vseh vprašanih. Študentov, ki jim učenje ne pomeni nič,

saj naučeno snov takoj pozabijo je 27, kar znaša v deležu 25 % vseh anketiranih študentov.

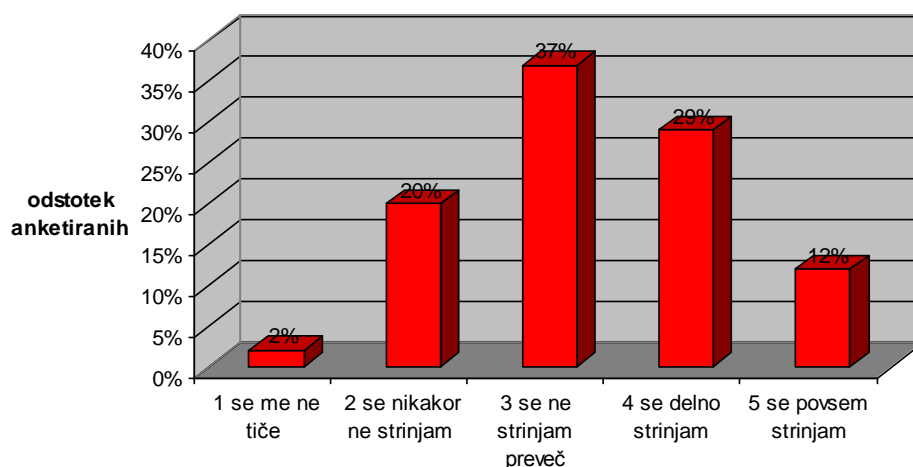
Slika 18: Grafični prikaz analiziranega rezultata trditve ali vam učenje ter poslednično pridobljeno znanje pomeni veliko

Trditev: Mislim, da me bolj zanima, da bi dobil/la zaključno diplomo, kot predmeti, ki se jih učim

Učenje na fakultetah ne prinese samo pozitivnega opravljenega izpita, temveč tudi končano stopnjo izobrazbe, ki jo na koncu zaključimo z diplomom. Študentje strmiijo na fakultetah k temu, da čim prej končajo študij in ga zaključijo, nekateri ga nadaljujejo. Analiza ankete je pokazala, kar prikazuje spodnja slika 19, da se s trditvijo, ki pravi, da študente bolj zanima diploma, kot pa predmeti, ki se jih učijo, strinja 12 % vprašanih študentov, delno se strinja 29 % študentov. S trditvijo se ne strinja preveč 37 % anketiranih. S trditvijo, se nikakor ne strinja 20 % anketiranih. To pomeni, da se nikakor ne strinjajo, da jih bolj zanima diploma kot pa predmeti, ki se jih učijo. To nam pokaže, da se ne učijo samo zaradi zaključne diplome, temveč zato, da se nekaj naučijo in pridobljeno znanje uporabijo v nadaljnjem študiju ali zaposlitvi. Vendar je delež takšnih, ki jih bolj zanima učenje predmetov, kot pa diploma, še vedno premajhen, da bi lahko trdili, da so študentje predani študiju. Študentov, ki se jih takšna trditev ne tiče pa je 2 % vseh vprašanih.

Slika 19: Grafični prikaz analiziranega odgovora na trditev mislim, da me bolj zanima, da bi dobil/la zaključno diplomo, kot pa predmeti, ki se jih učim

Trditev: Posebno so mi všeč tiste naloge ali problemske naloge, pri katerih se moram prebiti skozi širše gradivo, da pridem do logičnega sklepa

Na fakultetah študentje velikokrat dobijo problemske naloge, pri katerih se morajo prebiti skozi širše gradivo, da pridejo do nekega logičnega sklepa. Analiza anekete je pokazala (glej sliko 5, Priloga 2), da takšne naloge niso všeč nikomur, saj se s to trditvijo ni strinjal nihče. Delno se je strinjalo 18 % anketiranih študentov, da se ne strinjajo preveč je 33 % študentov. Študentov ki jim niso bile všeč problemske naloge, pri katerih bi se morali prebiti skozi analizo širšega gradiva, da bi prišli do logičnega sklepa je 29 %. Takšnih študentov, ki pa se z trditvijo ne strinja, pa je 11 % vseh vprašanih študentov.

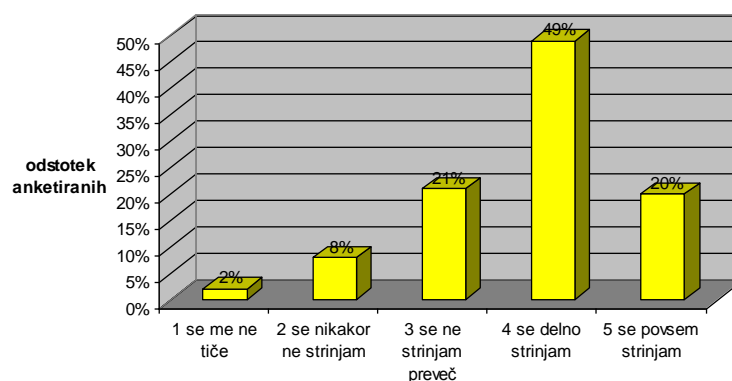
Trditev: Pomembno mi je, da opravim stvari bolje, kot moji prijatelji

Pri učenju lahko pride tudi do tekmovalnosti med študenti. Med množico študentov se najdejo tudi takšni, ki jim je pomembno, da opravijo obveznosti na fakulteti bolje kot sovrstniki ali prijatelji. Analiza ankete je pokazala, (glej sliko 6, Priloga 2), da se s to trditvijo strinja samo 8 % vprašanih. S trditvijo se je delno strinjalo 13 % vprašanih. Takšnih, ki se niso strinjali preveč z trditvijo je 28 % vprašanih študentov. Študentov, ki jim ni pomembno, da opravijo stvari bolje kot njihovi prijatelji je 31 %, saj se v anketiranih študentih ni pokazala tekmovalnost med sovrstniki. Te trditve se ne tiče 20 % študentov.

Trditev: Med študijem obravnavana področja se mi zdijo tako zanimiva, da bi se rad/a z njimi ukvarjal/a tudi pozneje v prihodnosti

Spodnja slika 20 prikazuje, da so rezultati analize ankete pokazali, da se s trditvijo strinja 20 % študentov, ki se jim med študijem obravnavana področja zdijo tako zanimiva, da bi se z njimi ukvarjali tudi pozneje v prihodnosti, delno se strinja 49 % vprašanih študentov. 24 % se ne strinja preveč, takih ki se nikakor ne strinjajo s trditvijo je 8 % študentov in takih, ki se jih ne tiče pa je 2 % povprašanih študentov.

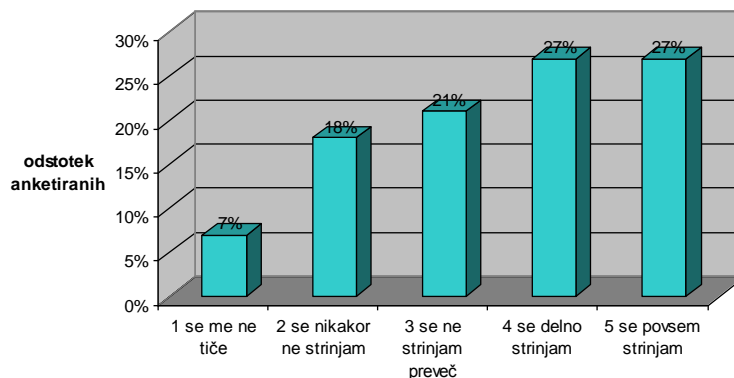
Slika 20: Grafični prikaz rezultata trditve med študijem obravnavana področja se mi zdijo tako zanimiva, da bi se rad/a z njimi ukvarjal/a tudi pozneje v prihodnosti

Trditev: Imam navado, da se začnem učiti šele tesno pred izpitom

Vsak izmed nas se je že kdaj soočil, da se je začel učiti tesno pred izpitom. Učenje tesno pred izpitom ne pomaga veliko, saj stvari med seboj lahko pomešamo, izpita pa ne naredimo. Takšno učenje, ne obrodi dobrega sadu. Rezultati narejene ankete so pokazali, kar prikazuje spodnja slika 21, da se je povsem strinjalo s to trditvijo 27 % vprašanih, da imajo študentje navado, da se začnejo učiti tesno pred izpitom. Delno se s trditvijo strinja enak delež vprašanih študentov. Takšnih študentov, ki niso pristaš tesnega učenja pred izpitom je 18 % vseh anketiranih, vendar jih je še vedno premalo, kot tistih, ki prelagajo z učenjem do zadnjih dni. Takšnih, ki se niso strinjali s trditvijo je bilo 22 % in takšnih ki se jih ne tiče, da imajo navado, da se učijo šele pred izpitom je bilo 6 % vseh vprašanih od 106 študentov.

Slika 21: Grafični prikaz strinjanja z trditvijo, da imajo študentje navado, da se pričnejo učiti šele tesno pred izpitom

3.5 Priporočila študentom

Učenci, ki pridejo iz srednje šole in se prvič soočajo z višjo stopnjo izobraževanja na univerzi imajo običajno probleme z načini učenja, kajti le ti iz srednje šole prenesejo pomankljive ustaljene navade učenja. Ker so bile njihove učne navade prilagojene kvaliteti šolanja na sredji šoli in so zato na univerzitetnem programu pomanjkljive. Priporočala bi jim, da se temeljito seznanijo z učnimi stili in metodami po različnih avtorjih, kajti le tako bodo lahko spoznali lastne učne zmogljivosti in spretnosti ter jih ustrezno nadgradili in si s tem povečali kvaliteto učenja in pridobljenega znanja.

Po analiziranih vprašanjih ankete sem opazila stvari, ki bi jih morali študentje izboljšati. Dobljeni rezultati analizirane ankete pokažejo, da se velik delež študentov ob študijski snovi uči z razumom in si ob tem pomagajo razlagati s praktičnim primerom, veliko pa jih mora snov večkrat ponavljati. Presenetil me je rezultat, ki je pokazal, da si študentje ob učenju študijske snovi ne pomagajo z uporabo miselnega vzorca, temveč rajši podčrtujejo samo besedilo, kar zahteva več časa in branja. Z podčrtavanjem več kot 20 % študijskega besedila študijska snov postane nepregledna in se študentje iz nje težje učijo. Študentom odsvetujem

uporabo le tega načina. Priporočam jim, da naj se začnejo bolj ustvarjalno učiti z uporabo miselnega vzorca, saj bi si s tem skrajšali iskanje informacij, s tem pa bi razbili monotonost področnega besedila. Z uporabo miselnega vzorca bodo njihove informacije postale bolj urejene, logične in strukturirane, študentje pa bodo več časa pozorni na študijsko snov. S tem bo njihovo učenje učinkovitejše ter tako krajše in bolj kakovostno.

Pri učenju se študentje zelo malo poslužujejo dialoga s svojimi sovrstniki. Svetovala bi jim, da namenijo več časa skupnemu učenju ter s tem dialogu, saj je znano, da z vprašanji in odgovori bolje sprejemamo snov, ker moramo pri odgovorih razmišljati. S tem pa si hitreje zapomnimo informacije. Rezultati analize so pokazali, da se študentje te metode ne zavedajo in se tudi ne radi učijo v skupini, rajši se učijo individualno. Svetovala bi jim, da se začnejo učiti na skupinski način, kajti učenje v skupini temelji na medsebojnem sodelovanju in pomoči.

Velika večina študentov se začneja učiti okoli 7 dni pred izpitom. Torej morajo v relativno kratkem času osvojiti veliko količino učne snovi. Zaradi tega se tik pred izpitom pojavljajo posledice stresa, izčrpanosti, izmučenosti, pomanjkanja spanca in na koncu negativno opravljen izpit. Zatorej bi priporočila študentom, da si začnejo učiti sproti in na koncu pred izpitom le nadgrajujejo količino znanja. S tem bi se tudi povečala učinkovitost opravljanja izpitov in krajši študijski čas. Pri načrtovanju učenja naj si pomagajo z načrtom učenja in striktnim upoštevanjem le tega.

Študentje zelo malo obiskujejo študijski proces na fakulteti, kamor spada predavanje, vaje, in seminarji. Največ anketiranih študentov tedensko posluša in so aktivni v študijskem procesu od 6 ur do 9 ur, kar pa je relativno malo. Posledica tega je, da študentje obravnavano in razlagajajočo se snov s strani profesorjev ne slišijo, kar pa privede do pomankanja zapiskov in posledično negativno opravljen izpit. Študentom svetujem, da se naj bolj zavzamejo za študij in da na predavanja hodijo redno, kajti z aktivnostjo in obiskom predavanj, vaj in seminarjev, bodo dosegli dobre rezultate pri izpitu.

Velika večina kolegic in kolegov pogosto izražajo svoje mnenje o tem, da so izpiti pretežki. S to trditvijo se ne strinjam, zato ker težki izpiti ne obstajajo, ampak so le izpiti za katere se je potrebno bolj potruditi in zanj nameniti več časa učenju. Študentom bi priporočila, da se namesto negativnega pogleda na študijsko snov, osredotočijo na lastne cilje, kajti le s tem se pozornost preusmeri iz negativnega pogleda učenja na pozitiven pogled. V tem primeru se morajo skoncentrirati zgolj na študijsko snov in na slabo ime predmeta, ki je v njih vzbujalo odpor do učenja. Učenja naj se študentje lotijo tudi z zabavne plati. Učenje na zabaven način bo prinesel največ naučenega, pridobljeno znanje pa bo v možganih dalj časa in ga ne bodo takoj pozabili. Svetujem jim tudi, da se snovi ne učijo na pamet, kajti snov bodo takoj pozabili.

Tisti študentje, ki se učijo v nočnih urah, se učijo na sledeči način zaradi slabo organiziranega časa učenja. Zato jim odsvetujem učenje v nočnih urah, saj možgani optimalno delujejo podnevi. Ker je ponoči naravni čas za razbremenitev možganov je učenje v nočnih urah manj učinkovito. Priporočam študentom da si bolje organizirajo čas učenja, da se bodo učili ko so možgani v optimalni fazi pomnenja. Najbolj so možgani aktivni zjutraj, nato pa skozi dan aktivnost upada. Zato si mnogi študentje ki se učijo zvečer in ponoči pomagajo z različnimi poživili za vzbujanje aktivnosti možganov in motivacije.

Študentom priporočam več učenja saj je iz zaključne strokovne naloge razvidno, da se njihovi kolegi iz Združenih držav amerike učijo v povprečju vsaj 14 ur na teden, medtem ko se anketirani študentje za knjigami zadržijo v povprečju le okoli 10 ur. Iz tega je razvidno, da naši študentje pred knjigami preživijo 40 % manj časa, kar se posledično odraža v dolžini študija in pridobljenemu znanju. Zato priporočam, da se študentje, ki se nameravajo resno poglobiti v znanje povečajo število ur na primerljivo raven ameriškim študentom.

Ker pa znanje ni le produkt študenta ampak tudi druge strani, v tem primeru univeze, bi priporočila, da se uvede na fakultetah predmet Učenje in znanje v katerem bi se študentje naučili teorije o učenju, o načinih učenja ter učinkovitem učenju. Za ta predlog sem se odločila zato, ker opažam izrazito pomanjkanje znanja o učenju tako med mlajšimi študenti, kot tudi med izkušenimi študenti, ki že zapuščajo izobraževalni proces.

SKLEP

Učenje je proces pomnenja in pridobivanja informacij. Z učenjem se srečujemo že od malih nog. Prvi pravi izziv za sodobnega človeka predstavlja osnovna šola, nato se učenje nadaljuje v srednjo šolo. Po vpisu na fakulteto se učenje poglobi na višjo raven. Po končanju šolanja se učenje ne konča, saj se človek uči skozi celotno življenjsko obdobje, zato je potrebno, da se zavedamo pomembnosti učenja. Učenje je gonilo notranjega razvoja človeka, zato moramo stalno vzdrževati notranjo motivacijo za nenehno učenje.

Študentje morajo poznati in biti sposobni uporabljati različne metode, tehnike in strategije učenja, saj bodo le na tak način prišli do zaželenega cilja. Njihovo vodilo naj bo, da bodo svoje pridobljeno in poglobljeno znanje v prihodnosti kar se da s pridom uporabljali. Študentje si lahko pridobijo več znanja z učinkovitejšimi in sodobnimi tehnikami učenja.

V zaključni strokovni nalogi sem prikazala pomen učenja, ki je posledica znanja posameznika. Ugotovila, sem da so študentje še vedno naklonjeni učenju, saj jih k temu vodijo cilji po uspešnem dokončanju šolanja. Večinoma se učijo individualno in na klasičen način in pri tem uporabljajo moderne metode pridobivanja informacij, ki so pomembne za njihovo učno snov. Pri učenju jim je pomembna motivacija, koncentracija in čas za učenje. Sprotnega učenja ne marajo preveč in ga niso večji, zato je tudi pred izpiti stres toliko večji. Ker se ljudje pod stresom težje zberejo so tudi rezultati učenja temu primerni. Pri stilih učenja

študentje najrajši uporabljajo kombinacijo učenja z gibanjem, dotikom, delom, slikovnim virom in zvokom, saj se študijsko snov tako lažje naučijo in zapomnijo. Velika večina študentov, si najlažje zapomni študijsko snov tako, da si razlagajo študijsko snov z razumom in pri tem navajajo praktične primere.

Študentje so pokazali tudi zanimanje za študijske predmete, saj jim več pomeni študijska snov, kot pa čimprejšnje končanje študija in pridobljena zaključna diploma. Med branjem učnega gradiva si označujejo in podčrtujejo gradivo z različnimi barvami in črtami, miselnega vzorca pri tem ne uporabljajo. V kolikor bi uporabljali miselne vzorce, bi se njihova miselnost povečala, s tem pa tudi čas trajanja učenja in hitrejše pridobljene informacije. Študentje se še vedno radi učijo tik pred izpitom, kar pa je značilno za njih, da imajo zelo nizko motivacijo do učenja in študijsko snov prelagajo na zadnje študijske dni, kar pa se pokaže z negativizmom in nezanimanjem za študijsko snov. Zelo malo obiskujejo študijski proces s strani univerze, kar pa privede do pomankanje obravnavane študijske snovi. Študentje snovi ne slišijo in posledica tega je manj narejenih izpitov in podaljševanje študija.

Konstantnega recepta po katerem bi se učili ni, vendar za to obstajajo različne metode in tehnike, ki nam pripomorejo, da se jih naučimo in nam kasneje pomagajo pri učenju. Vsak posameznik se uči drugače, na svoj način, po drugačnih metodologijah in tehnikah, kar je pokazala tudi analiza ankete med študenti. Ljudje smo si pri učenju različni in se razlikujemo po načinih in stilih učenja. Poglavitno pa je, da brez učenja ni znanja. Z znanjem pa bomo lahko dosegali svoje zaželjene cilje, ki si jih bomo zastavljali v prihodnosti.

LITERATURA IN VIRI

1. Brečko, D. (2002). *Štirideset sodobnih učnih metod: priročnik za predavatelje, učitelje in trenerje*. Ljubljana, založba Sofos.
2. Buh, M. (2011, januar). *Študent, edina prava revija za mlade*, revija Študent, št. 5, str. 6.
3. Dryden, G., & Vos, J. (2001). *Revolucija učenja*. Ljubljana: Educy.
4. Frith, C. (1997, junij). Motivation To Learn. Najdeno 9. septembra 2011 na spletnem naslovu <http://www.usask.ca/education/coursework/802papers/Frith/Motivation.HTM>
5. Gajsar, S. (2011, januar). *Študent, edina prava revija za mlade*, revija Študent, št. 5, str 9.
6. Glenn, D. (2009, 15. december). Matching Teaching Style to Learning Style May Not Help Students. Najdeno 4. septembra 2011 na spletnem naslovu <http://chronicle.com/article/Matching-Teaching-Style-to-/49497/>
7. Keller, G. Binder, A., & Thuel, R.D. (1999). *Boljša motivacija-uspešnejše učenje: trening učnih in delovnih navad*. Ljubljana: Center za prihodnostna sredstva.
8. Kobal Grum, D., & Musek, J. (2009). *Perspektive motivacije*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univezre v Ljubljani.
9. Marentič Požarnik, B., & Levpušček Puklek, M., (2005). *Skupinsko delo za aktiven študij*. Ljubljana. Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
10. Levpušček Puklek, M., & Zupančič, M. (2009). *Osebnostni, motivacijski in socialni dejavniki učne uspešnosti*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
11. Lewis, R. (2009, 11 februar). Earning a Degree Online. Najdeno 4. septembra 2011 na spletnem naslovu <http://www.cbsnews.com/2003/08/26/earlyshow/contributors/reginalewis/main57026.shtml>
12. Marentič Požarnik, B., Magajna, L., & Peklaj, C. (1995). *Izivi raznolikosti; stili spoznavanja, učenja, mišljenja*. Nova Gorica: Educa.
13. Marentič Požarnik, B. & Peklaj, C. (2002). *Preverjanje in ocenjevanje za uspešnejši študij*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
14. Marentič Požarnik, B. (2004). *Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.

15. O'Brien, D. (2002). *Kako urimo spomin: izboljšajte svoje spominske sposobnosti*. Ljubljana. Mladinska knjiga.
16. O'Brien, K. (2010, 4. julij). What happened to studying. Najdeno 9. septembra 2011 na spletnem naslovu http://www.boston.com/bostonglobe/ideas/articles/2010/07/04/what_happened_to_studying/
17. Pauk, W., & Owens, R.J.Q. (2010). How to Study in College. Najdeno 9. septembra 2011 na spletnem naslovu http://www.google.com/books?hl=sl&lr=&id=KkzbabqaVvQC&oi=fnd&pg=PR3&dq=How+to+Study+in+College++Walter+Pauk,Ross+J.+Q.+Owens&ots=M91KcybLXP&sig=8yyvbQatEhYiu5trzFWBSy7_UB0#v=onepage&q&f=false
18. Pečjak, V. (1986). *Poti do znanja, metode uspešnega učenja*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
19. Pečjak, V. (1993). *Pripravljanje na izpit*. Ljubljana.
20. Pečjak, V. (2001). *Učenje, spomin, mišljenje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
21. Rutar Ilc, Z. (2003). *Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju*. Ljubljana: Zavod Repiblike Slovenije za šolstvo.
22. Svantesson, I. (1992). *Miselni vzorci in spomin*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
23. Svetlik, I. & Zupan, N. (2009). *Menedžment človeških virov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: Anketa.....	1
PRILOGA 2: Grafični rezultati ankete učenja študentov v Sloveniji	7

PRILOGA 1: Anketa

A N K E T A

Sem absolventka Ekonomske fakultete in v zaključni strokovni nalogi z naslovom Značilnosti učenja pri sodobnih študentih: analiza problematike na slovenskem vzorcu, delam raziskavo na to tematiko. Upam, da si boste vzeli par minut časa in rešili spodnjo anketo. Odgovori so zaupni ter anonimni in jih bom uporabila samo za raziskavo zaključne strokovne naloge.

Že vnaprej hvala za vaše sodelovanje.

(anketa je namenjena samo študentom)

1. Katerega sodobnega načina učenja se najrajši poslužujete?

- uporaba računalnika (preko spleta, fb, skype...)
- učenje preko televizije ali radija
- uporaba strokovne literature
- obisk knjižnic, učnih centrov, učnih sejmov

2. Katerega učenja se najrajši poslužujete?

- klasično učenje
- e-učenje
- kombinacija obojega
- nič od naštetega

3. Kaj vas najbolj motivira pri učenju?

- dobra ocena
- zanimiva snov
- sprotno ocenjevanje kot del končne ocene
- dobri odnosi s profesorji in asistenti
- pridobivanje ugleda v družbi
- boljša perspektiva za zaposlitev
- pridobivanje kakovostnega znanja in razgledanosti
- izvajanje timskega učenja in dela
- čimprejšnje končanje študija
- učenje kolegov

4. Kaj vas demotivira pri učenju?

- nezanimivost učne snovi
- slaba razlaga profesorja
- težka snov, zaradi katere je potrebno več truda
- nedosegljivo študijsko gradivo
- slabi odnosi z profesorji/asistenti

5. Kdaj se najrajši učite?

- podnevi
- ponoči
- zgodaj zjutraj
- popoldan
- sploh se ne učim

6. Koliko časa ste lahko dnevno skoncentrirani za učenje?

- 0 min
- 45min
- 60 min
- 90 min
- 120 min
- 180 min
- več kot 180 min

7. Koliko časa dnevno namenite učenju?

- 0 min
- od 30 do 60 min
- od 61 do 90min
- od 91 do 120min
- od 121 do 150 min
- od 151 do 180 min
- več kot 180 min

8. Koliko časa tedensko namenite za študij namenjen predavanjem, vajam ter seminarjem?

- 0h
- 6h-9h
- 10h-13h
- 14h-17h
- 18h-21h

- 21h in več

9. Kateri moteči dejavniki vas najbolj motijo pri učenju?

- hrup, šum, ropot
- prisotnost ljudi
- razmetana miza ali učni prostor
- neurejenost zapiskov
- pomankanje učnih pripomočkov
- nič me ne moti

10. Ste pristaš sprotnega učenja?

- da
- ne
- včasih

11. Na kakšen način se učite?

- učim se individualno
- učim se v skupini
- kombinacija obojega
- nimam načina po katerem bi se učil/a

12. Med kateri stil učenja menite da spadate?

- haptični (učenje z gibanjem, dotikom, delom)
- vizualni (slikovni viri)
- slušni (zvok, glasba)
- kombinacija vseh treh
- nič od naštetega

13. Koliko predmetov se lahko največ učite na dan?

- en predmet
- dva predmeta
- tri predmete
- štiri predmete in več

14. Koliko dni pred izpitom potrebujete, da se pripravite za uspešno opravljen izpit?

- en dan do dva dni
- dva dni do tri dni
- štiri dni do pet dni

- en teden
- dva tedna
- en mesec
- en mesec in več
- grem opravljati izpit ne da bi se pripravljaj

15. Kako si najbolje zapomnite snov, ki se jo učite, da jo ne pozabite?

- snov večkrat ponavljam
- snov se učim na pamet
- izpišem si najbolj ključne besede
- naredim si miselni vzorec
- snov se učim z razumom, ter si ob tem pomagam s primerom
- snov 1x preberem
- diskusija s prijatelji

16. Vam učenje ter posledično pridobljeno znanje pomeni veliko?

- da, učenje mi pomeni vse, saj tako pridobljeno znanje lahko v prihodnosti uporabim,
- ne, učenje mi ne pomeni nič, saj naučeno takoj pozabim

17. Ali si sestavite načrt, v katerem predvidete, kaj, kdaj in koliko se boste učili?

- da, vedno
- ne, nikoli

18. Na naslednja vprašanja odgovori:

	1 se me ne tiče	2 se nikakor ne strinjam	3 se ne strinjam preveč	4 se delno strinjam	5 se povsem strinjam
Svoj čas za študij znam brez težav uspešno organizirati					
Mislím, da me bolj zanima, da bi dobil/la zaključno diplomo, kot pa predmeti, ki se jih učim.					

Med branjem učnega gradiva podčrtujem oz. označujem pomembno gradivo z različnimi barvami, črtami					
Posebno so mi všeč tiste naloge ali problemske naloge, pri katerih se moram prebiti skozi širše gradivo, da pridem do logičnega sklepa					
Pomembno mi je, da opravim stvari bolje, kot moji prijatelji					
Med študijem obravnavana področja se mi zdijo tako zanimiva, da bi se rad/a z njimi ukvarjal/a tudi pozneje v prihodnosti					
Pri učenju si vedno pomagam, da si naredim miselni vzorec					
Čeprav imam dober splošni pregled nad mnogimi stvarmi, je moje znanje podrobnosti bolj šibko					
Imam navado, da se začnem učiti šele tesno pred izpitom					

19. Spol:

- Ž
- M

20. Starost:

- od 18 do 20 let
- od 21 do 23let
- od 24 do 26 let
- 26 let in več

21. Povprečna ocena vašega študija:

- zd 6
- db 7
- pd 8
- pd 9
- odl 10

22. Letnik študija, (ustrezno označi):

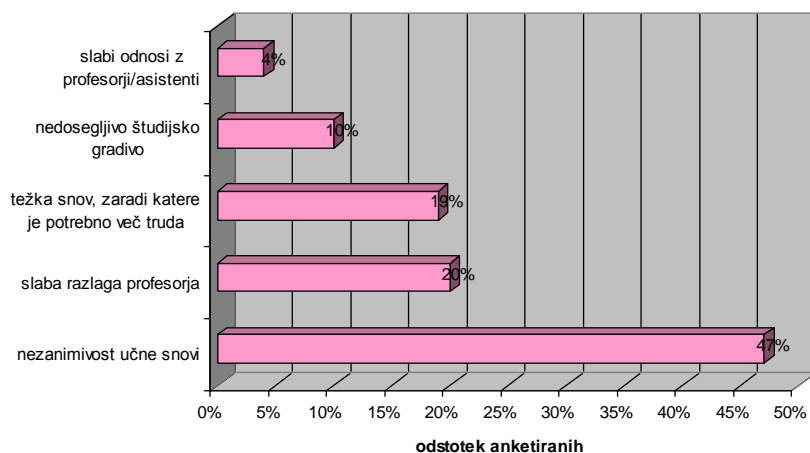
	1 letnik	2 letnik	3 letnik	4 letnik	absolvent
Visokošolski program					
Univerzitetni visokošolski program					
Magisterski program					

23. Regija:

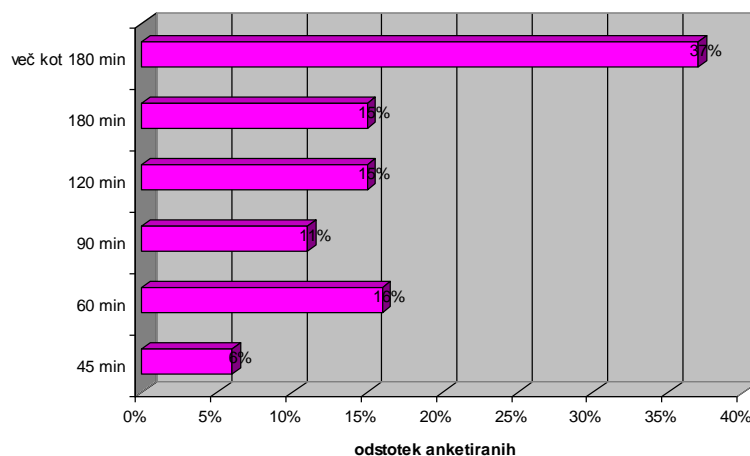
- Gorenjska
- Goriška
- Obalno-kraška
- Osrednjeslovenska
- Podravska
- Notranjsko-Kraška
- Jogovzhodna Slovenija
- Koroška
- Savinjska
- Pomurska
- Spodnjeposavska
- Zasavska

PRILOGA 2: Grafični rezultati ankete učenja študentov v Sloveniji

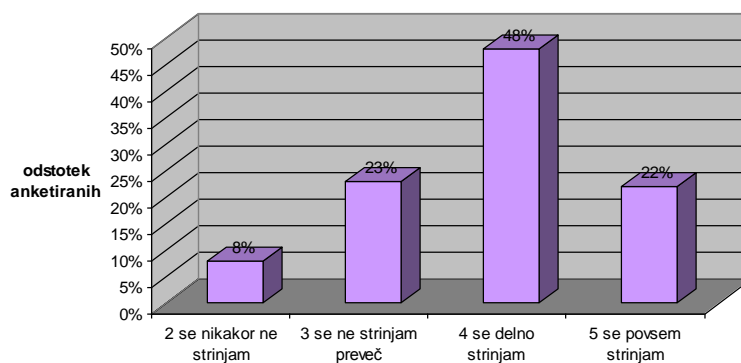
Slika 1: Grafični prikaz demotivatorjev učenja

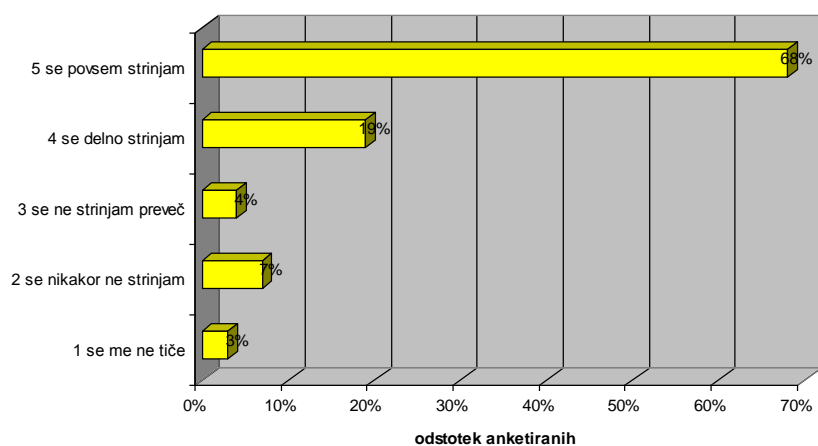
Slika 2: Grafični prikaz dnevne koncentracije za učenje

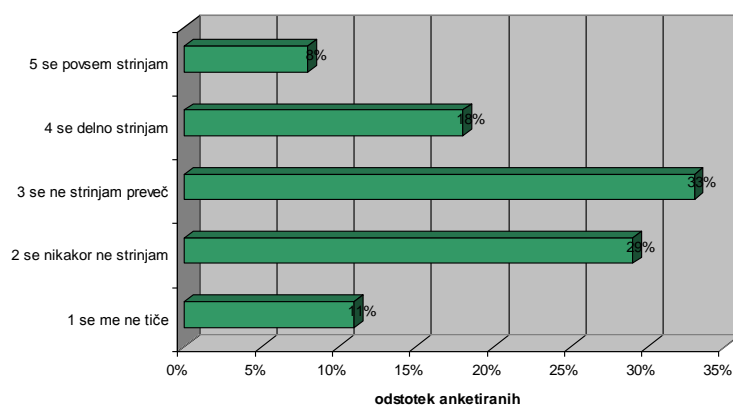
Slika 3: Grafični prikaz analiziranega odgovora na trditev svoj čas za študij znam brez težav dobro ter uspešno organizirati

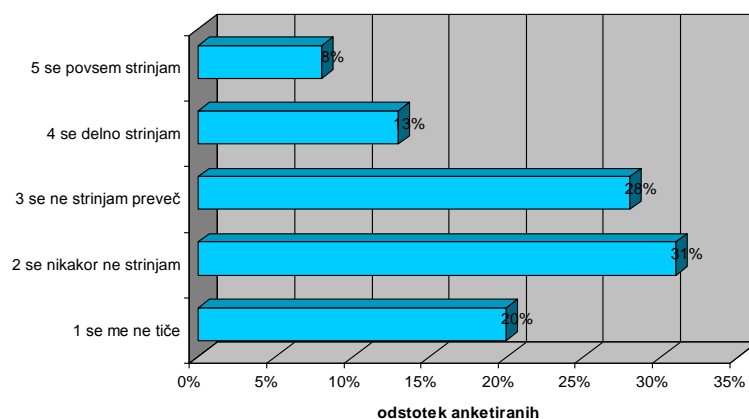
Slika 4: Grafični prikaz analiziranega odgovora na trditev med branjem učnega gradiva podčrtujem oz. označujem pomembno gradivo z različnimi barvami, črtami

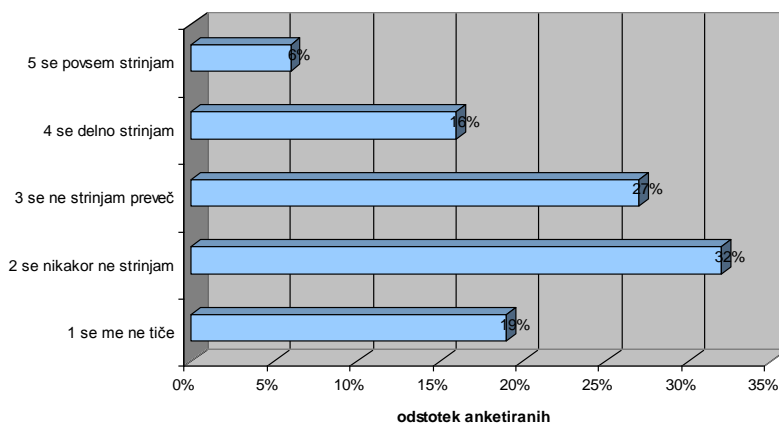
Slika 5: Grafični prikaz analiziranega odgovora na trditev posebno so mi všeč tiste naloge ali problemske naloge, pri katerih se moram prebiti skozi širše gradivo, da pridem do logičnega sklepa

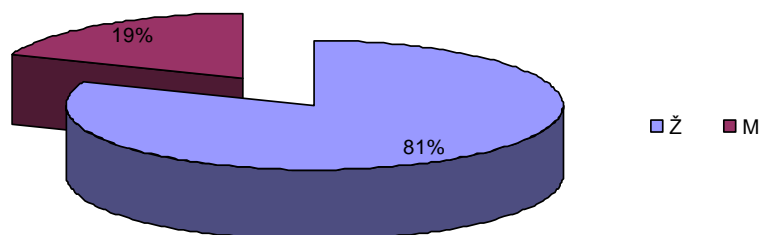
Slika 6: Grafični prikaz analiziranega odgovora na trditev pomembno mi je, da opravi stvari bolj, kot moji prijatelji

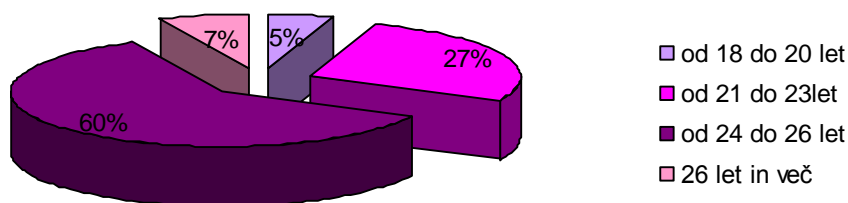
Slika 7: Grafični prikaz analiziranega odgovora na trditev pri učenju si vedno pomagam, da si naredim miselni vzorec

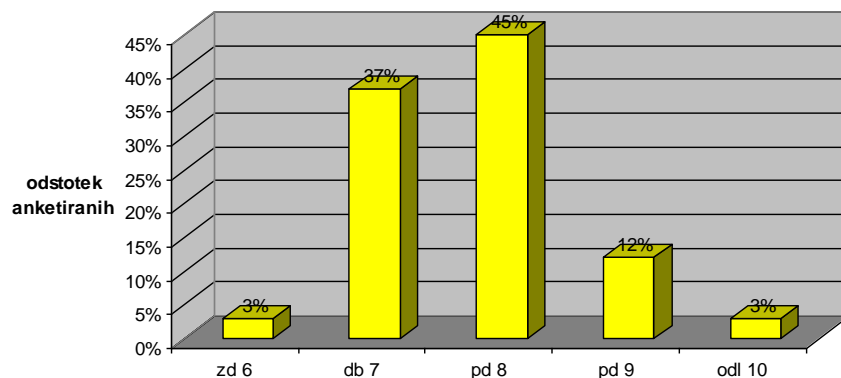
Slika 8: Grafični prikaz spolne sestave anketiranih študentov

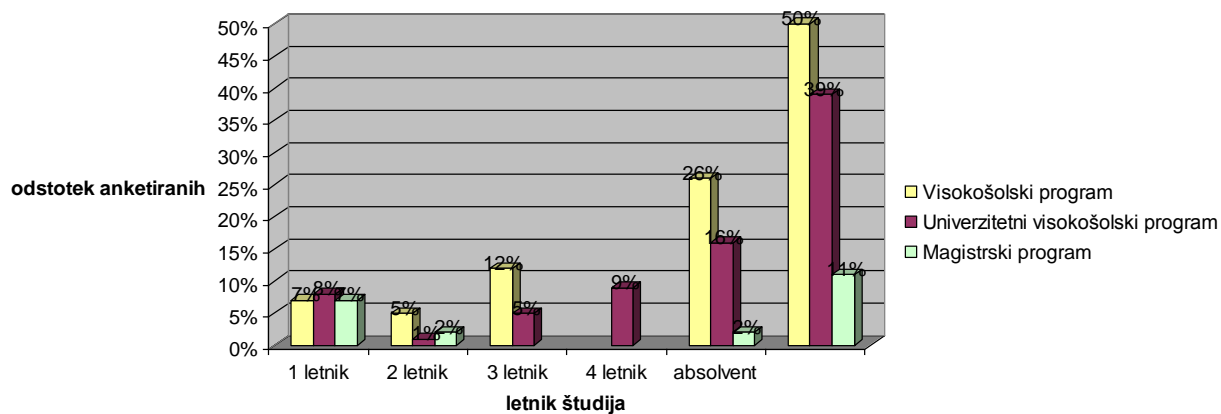
Slika 9: Grafični prikaz starostne sestave anketiranih študentov v Sloveniji

Slika 10: Grafični prikaz povprečne ocene študija anketiranih študentov v Sloveniji

Slika 11: Grafični prikaz letnika študija vseh anketiranih študentov v Sloveniji

Slika 12: Grafični prikaz vseh regij Slovenije iz katerih prihajajo anketirani študentje

